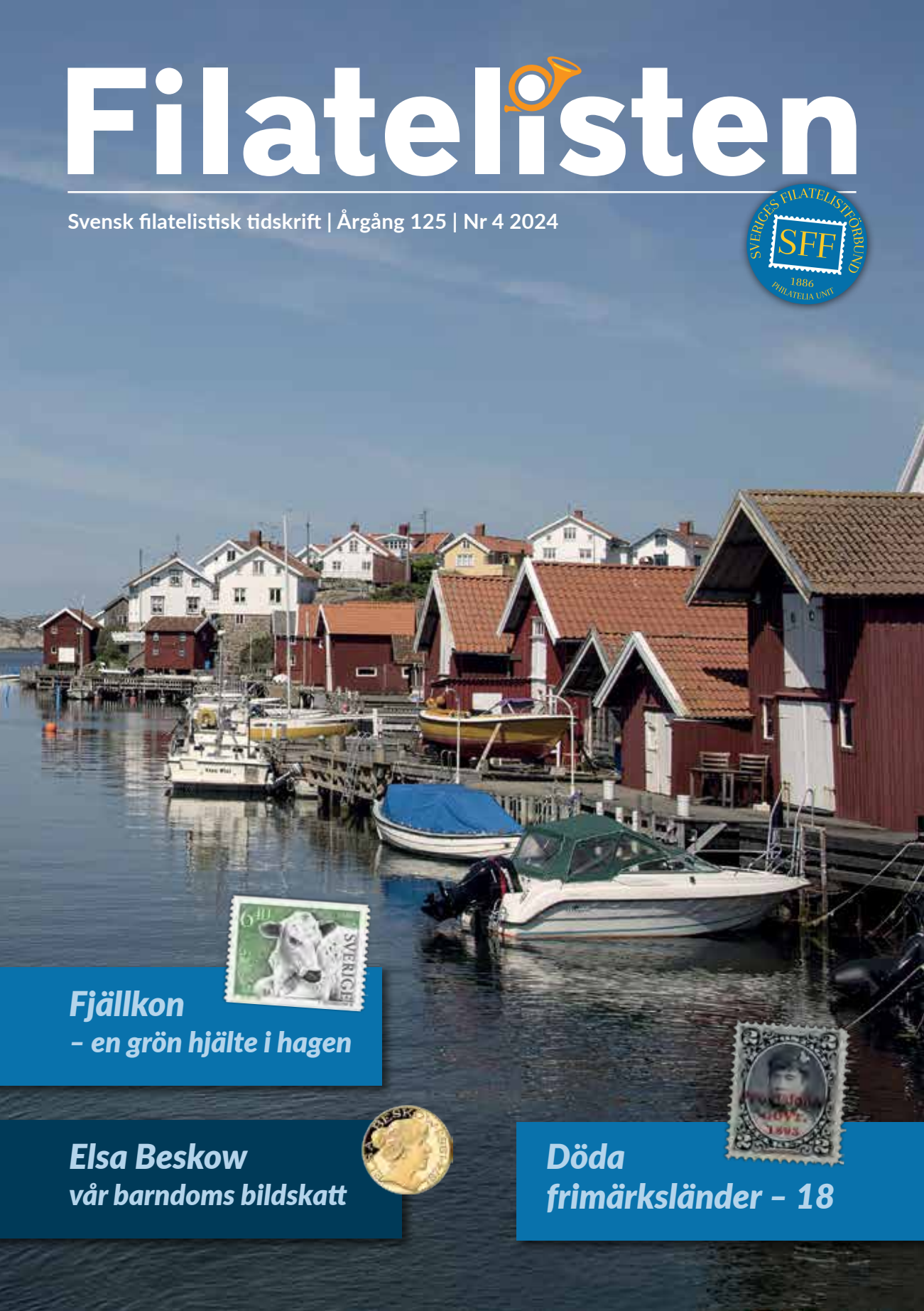

Filatelisten

Svensk filatelistisk tidskrift | Årgång 125 | Nr 4 2024

Fjällkon
- en grön hjälte i hagen

Elsa Beskow
vår barndoms bildskatt

Döda
frimärksländer - 18

Specialerbjudande till SFF:s medlemmar

Läs mer om SFF:s böcker här: sff.nu/litteratur

Facit Sverige 2023

Katalogen med alla Sveriges frimärken presenterade i färg och en gåva från Postnord.

Nyheter:

- Frimärksprodukter utgivna av posten är nu prissatta samt uppdaterade.
- Sveriges Helsaker uppdaterade och innefattar de Militära Helsakerna

399:- plus frakt

Ord. pris 499 kr plus frakt.

Facit Postal X

Katalogen för alla samlare av ortstämplar och posthistoria. Utkommer vart femte år.

Nyheter:

- Sjöpoststämplar
- Svenska brev – omfattande uppdatering
- Hård pärm samt i färg
- Samtliga avsnitt är uppdaterade.

480:- plus frakt

Ord. pris 600 kr plus frakt.

Facit Norden 2022

Katalogen utkom i november 2021 och innehåller Nordens frimärken från 1951 och framåt med varianter, samt perioden före 1951 med utgåva och valör, utan varianter.

496:-
plus frakt

Ord. pris 620 kr plus frakt.

Facit Special Classic 2022

Facit Special Classic 2022 på 504 sidor innehåller Nordens alla frimärken fram till 1951 med varianter och är inbunden i hårt omslag.

400:- plus frakt

Ord. pris 500 kr plus frakt.

Beställ från webbutiken på filatelisten.se eller använd qr-koden:

Använd din medlemskod medlem2023 vid kassan för att få din rabatt!

**Karlstad
2024**

Välkommen till Karlstad 2024 hälsar Sola i Kallsta

Karlstads Filatelist- och Vykortsförening och Kils Frimärksförening hälsar dig välkommen till nationell frimärks- och vykortsutställning i Karlstad 30 augusti till 1 september.

Tider   Fredag   kl. 11 - 18
              Lördag   kl. 10 - 17
              Söndag   kl. 10 - 14

Plats   Nöjesfabriken, Karlstad

- Utställning med över 400 ramar.
Philea Award till bästa exponat
- Handlare från Sverige, Norge och Danmark
- Föredrag om frimärken, posthistoria och vykort
- Filatelistisk världsraritet presenterat av Nordisk Filateli.
- Kringaktiviteter

Hotell i närhet av utställningen

Scandic Karlstad City (rabattkod PRO15SE)
500 m till utställningen

Scandic Winn (rabattkod PRO15SE)
700 m till utställningen

Clarion Collection Hotel Bilan
300 m till utställningen

Clarion Collection Hotel Plaza
800 m till utställningen

Nordisk
FILATELI

Filatelisten

Svensk filatelistisk tidskrift
Nummer 4 2024 | Årgång 125

Filatelisten är Sveriges Filatelistförbunds medlemstidning och ges ut med åtta nummer 2024.

Filatelisten trycks hos Linderoths tryckeri i Vingåker.

Prenumeration: 620:-/år (inom Sverige)
Vid medlemsfrågor/utebliven tidning, kontakta SFF:s kansli: 073-203 02 00

Redaktionen adress:
SFF – Filatelisten | SFF Kansli
Glasfibergratan 8, 2 trappor
125 45 Älvsjö
E-post: redaktion@sff.nu

Ansvarig utgivare: Rikard Azelius

Hemsida: www.filatelisten.se

Utgivningsplan 2024:
Vår, fredag vecka: 5, 10, 15, 20
Höst, fredag vecka: 35, 40, 45, 50

Annonsspriser:
1/1 sida 5.290:-
1/2 sida 2.790:-
1/4 sida 1.490:-
1/8 sida 790:-
1/16 sida 390:-
Småannonser på Marknadsplatsen 100:-

**Annonsbokning till nästa nummer
senast 7/8. PDF-original 13/8.**

ISSN 1100-0198

OBS! Eftertryck, helt eller delvis, tillåts inte utan utgivarens godkännande. För insänt icke beställt material ansvaras ej. Den som sänder material till SFF – Filatelisten anses medge publicering och lagring. Eventuell beskattning av vinster i tidskriftens tävlingar svarar pristagaren för. Citera oss gärna men ange källan.

Omslagsbild: Bùi Văn Hồng Phúc, Pixabay

Vilken månad det varit!

Vi började månaden med att åka till Göteborg och den Posthistoriska vårträffen Det var många nya och gamla vänner man mötte. Sedan avslutade vi månaden med att ha utgivning på kansliet tillsammans med PostNord. Vilken lyckad dag med många besökare. Shopen satte försäljningsrekord. Sedan avslutade vi självaste dagen i Gamla stan med en bokrealese. Boken som Lars Liwendahl hade jobbat med i många år skulle till slut presenteras. Bokens titel avslöjades denna kväll, Samlarminnen.

Nu är det inte många dagar kvar innan det är dags för vår kongress. Jag hoppas det kommer vara många utvecklande diskussioner för vårt förbund.

Glenn Larsson, Förbundssekreterare SFF & Sfu

Redaktionskommitté

Rikard Azelius	rikard.azelius@vinge.se
Lars-Håkan Jonasson	lhj@bahnhof.se
Mikael Blomquist	mikael.blomquist@telia.com
Peter Johansson	petersjohansson@yahoo.com
Glenn Larsson	redaktion@sff.nu

Förbundskansli

Besöksadress Glasfibergratan 8, 2 tr, Älvsjö
Postadress Glasfibergratan 8, 125 45 Älvsjö
Telefon: 073 - 203 02 00

(helst måndag - torsdag
09.00 - 11.00, andra tider kan
du lämna ett meddelande eller
skicka ett mejl)

E-post info@sff.nu
Internet www.filatelisten.se,
eller scanna qr-koden.

Bankgiro 581-6772
Swish 123 009 62 97

Sveriges Filatelistförbund, SFF är en öppen oberoende ideell riksorganisation som har till uppgift att främja samlandet av samt organisera samlare av frimärken, vykort och övriga filatelistiska objekt.

9

10

16

19

27

28

32

48

54

Innehåll

- 6 Ordföranden har ordet
- 7 Nya i förbundsstyrelsen
- 8 Rapport från styrelsemöte
- 9 Stockholms slott I, 5 kr grön 4-sidig tandning, facit nummer 233
- 10 Auktionskrönikan
- 15 En tredje 'sista-dagare'!
- 16 Samlarminnen – en stor bok om filateli och dess samlarglädje
- 19 Ispost
- 24 Filatelistens samlarskola 245
- 26 Var i hela världen...?
- 27 Efiro 2024
- 28 Elsa Beskow – vår barndoms bildskatt
- 32 Döda frimärksländer – 18
- 35 Recension – Länder som försvunnit
- 36 Fjällkon – en grön hjälte i hagen
- 40 Landet Runt
- 44 Bältespännarna
- 46 Ett vackert lokalbrev med intressant historik
- 48 Förordningar angående postväsendet nr 12
- 54 Nordiska Frimärken – nya utgåvor
- 55 Kommande aktiviteter
- 56 Hurra, hurra!
- 58 Ordfläta – Tävling
- 60 Marknadsplatsen
- 61 Annonser

Välkommen med artiklar och läsarinlägg till redaktion@sff.nu som bifogade worddokument. Bilder bifogas separat (helst i JPG-format). Skriv noga vem som författat artikeln samt tagit bilderna.

Nästa nummer kommer ut den 30 augusti

Ordföranden har ordet

Kongressen i Jönköping närmar sig och går av stapeln den 25–26 maj 2024. Kongresshandlingarna hittar ni på hemsidan. På sista sidan i kongresshandlingarna hittar ni valberedningens förslag till funktionärer. När det gäller styrelsens ledamöter finns två förslag till nyval, Ann-Marie Kehlmeier och Tim Eriksson. De presenterar sig närmare lite längre fram i tidningen. Jag hoppas vi får en positiv och konstruktiv kongress i Jönköping.

Jag har precis fått ett exemplar av Lars Liwendahls nya bok Samlarminnen, Svensk Bältespännarfilateli under 150 år. Som titeln anger så går Lars igenom Bältespännarfilatelin historia i Sverige. Det finns också internationella utblickar som både breddar och ger perspektiv åt berättelsen. Det är inte bara bältespännarfilateli som behandlas. Lars beskriver hur denna är en integrerad del av filatelin i sin helhet och är därmed intressant för alla i vår hobby. Boken avslutas med ett tankeväckande kapitel, Framtidstankar. Här tar Lars utgångspunkt i samlandet i sig och varför vi samlar. Han fortsätter med intressanta artiklar och utmaningar och möjligheter i för vår

hobby i framtiden och han avslutar med en positiv inställning om att vår hobby har en framtid. Lite längre fram i tidningen hittar ni en recension som Claes Hederstierna skrivit. Läs den så får ni ännu mer information om Lars bok. Jag kan bara säga att det jag hittills hunnit läsa är tänkvärt och intressant och jag ser fram emot att i lugn och ro få läsa klart den.

Jag har under våren varit inbjuden till frimärksklubbarna i Ystad och Eslöv där jag har varit med på klubbmöten och fått hålla föredrag. Det är alltid lika trevligt att få besöka lokala klubbar och jag tackar både Ystad och Eslöv för mycket vänliga mottaganden och riktigt trevliga möten.

Rikard

Sveriges Filatelistförbund Glasfibergratan 8, 125 45 Älvsjö | Telefon: 073-203 02 00 | www.sff.nu

Styrelse

Ordförande: Rikard Azelius,
Otto Lindblads väg 13, 224 65 Lund
Rikard.Azelius@vinge.se

Vice ordförande: Lars Nordberg,
Maskinmästaregatan 2,
233 43 Svedala

Sekreterare: Ulf Nilsson,
Riksvägen 4, 241 94 Hurva

Kassör: Thomas Hagström,
Snickarstigen 1, 144 33 Rönninge

Ledamot: Mikael Blomquist, Lund-
grensgatan 7, 652 21 Karlstad

Ledamot: Cajsa Ojakangas, Hjärne-
gatan 6, 3 tr, 112 29 Stockholm

Ledamot: Lars-Håkan Jonasson,
Coromantvägen 28, 862 40 Njurunda

Valberedning

Christer Mårtensson (sammankallande)
Rönnvägen 1, 247 60 Veberöd

Revisorer

Jan-Olof Ljungh, Falsterbovägen
100, 239 40 Falsterbo

Ulf Wahlgren, Blåbärsgratan 21,
212 29 Malmö

Riksföreningar

Asiensamlarna
Christer Svensson, Kattfots-
backen 12, 165 73 Hässelby

Islandssamlarna

Mikael Magnusson, Fyrspans-
gatan 65, 165 64 Hässelby
www.islandssamlarna.se

Svenska Czeslaw Slania-Samfundet
www.slaniamsamfundet.com

Hembygdsfilatelisterna

Ingvar Norelius,
Vänortsstråket 1 B, lgh 0902,
191 61 Sollentuna
<https://hembygdsfilatelisterna.se>

Bältespännarna

Arnold Boström, Svalvägen 1,
141 72 Segeltorp
www.baltespannarna.se

Häftessamlarna

Bo Göransson, Emil Spelares väg 4,
395 97 Läckeby
www.haftessamlarna.se

SSPD – Sällskapet för svensk posthistorisk dokumentation

Leif Ruud, Malmvägen 48,
141 71 Segeltorp
www.sspd.se

Svenska Motivsamlare SMS

Tommy Samuelsson
Romsås 113, 523 98 Hökerum
romsas113@telia.com
www.svenskamotivsamlare.se

Svenska Vykortsföreningen

Benny Kullinger
Höganäsgratan 6B, 753 30 Uppsala
www.samlavykort.se

Nya i förbundsstyrelsen

Jag heter **Ann-Marie**, är 64 år, har två barn, 5 barnbarn och bor i Höör, Skåne, tillsammans med min man Jerker. När vi träffades 2001 visste jag ingenting om filateli men Jerker är en riktigt nördig filatelist och jag fick höra mycket om denna underbara hobby 😊.

Efterhand tyckte jag också att det var kul med de "små papperslapparna" och började så smått intressera mig, fast mest inför vilka personerna är och vad de har gjort för att äras på frimärken.

Jag blev mer och mer delaktig i Eslövs- Frimärks- & Vykorts-klubb där jag har gjort det mesta från att fixa fika till att vara sekreterare och nu är jag kassör. Jag har även varit med och arrangerat ett par utställningar. Jag har inte jättegoda kunskaper om filateli men kan en del och intresset finns där för att lära mig mer.

Till min läggning är jag noggrann och vill alltid göra mitt bästa. Som person är jag snäll, hjälpsam och nyfiken, inte rädd för att prova på nya saker.

Jag älskar djur, natur och är en mycket stor djurvän. På vintern vill jag helst åka skidor-alpint-snowboard så mycket som det bara går och på sommaren är jag helst i min trädgård eller i vilstolen med en bra bok.

Jag arbetade som förskollärare i 20 år men sa lade om till redovisningskonsult och startade egen byrå 2012. Nu har jag trappat ner den verksamheten lite och hoppas kunna vara en tillgång för SFF framöver.

Vänliga hälsningar **Ann-Marie Kehlmeier**

Jag heter **Tim Eriksson** och jag är otroligt glad och stolt över att få presentera mig som nominerad till Sveriges Filatelistförbunds förbundsstyrelse. Jag har varit en passionerad del av filatelin sedan 1997. Jag minns mitt första möte på SFU i Trollhättan där jag fick lära känna bland annat Ingvar Bengtsson, Franz Nadler och Arne Spetz m fl. Under årens lopp har jag inte bara fördjupat mina kunskaper inom området, utan också delat den genom min utställning som jag hoppas kunna få börja med igen.

Att vara en del av denna förbundsstyrelse är en möjlighet jag ser fram emot med stor entusiasm. Att få vara med och forma vår förenings framtid och bidra till dess tillväxt och utveckling är något jag verkligen brinner för.

Jag ser fram emot att lära känna er alla och att tillsammans skapa en ännu starkare och mer blomstrande gemenskap inom vår förening.

Om kongressens val ger mig förtroendet att bli en del av styrelsen, ser jag verkligen fram emot den resan med er.

Med vänlig hälsning **Tim Eriksson**

Rapport från styrelsemöte

Styrelsen har haft styrelsemöte via teams. Utöver det löpande styrelsearbetet kan följande rapporteras:

- Årsredovisningen är klar och revisorerna har gått igenom denna.
- Det egna kapitalet är återställt och resultaten är en vinst på drygt 200 kSEK.
- Proposition om digitalt medlemskap gicks igenom och kommer att läggas fram på kongressen.

Förbundsstyrelsen

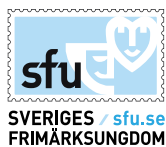
Anmäl ditt barn/barnbarn till

Sveriges Frimärksungdom!

Medlemskapet kostar bara **100 kr/år**.

Detta får ni:

- Inbjudningar till aktiviteter där ni bor
- Stampes brev med en massa roligt.
- SFUNG medlemstidning, 6 nummer per år.
- Vara med i roliga och spännande tävlingar.

Startpaket

med bland annat pincett och album!

Gå in på hemsidan sfu.se/
bli-medlem och registrera
ditt barn, eller använd
QR-koden.

sfu.se

Stockholms slott I, 5 kr grön 4-sidig tandning, facit nummer 233

Text och bilder: **Mats Rosberg** (Bilder på frimärken hämtade från nätsidan Colnect.)

Enligt Facit så gavs detta frimärke ut för första gången 26 november 1931. Frammärket var matt blåaktigt grönt med 4-sidig tandning och pappret var tonat. Märket var ritat och graverat av Sven Ewert och var tryckt i stålgravyr på Postverkets frimärkstryckeri. Frammärkena distribuerades i häften om 20 märken.

Jag själv har aldrig sett ett förstadagsbrev från denna utgivning och inte någon av mina expertkolleger heller. I Gunnar Dahlstrands Netex exponat "Frimärksreklam och Uno Söderberg" så skriver Gunnar att det endast blev en dag mellan Unos reklamkort och utgivningen vilket tyder på att informationen om det nya frimärket kom sent och så kanske även distributionen av märket. Gunnar visar i sitt exponat en försändelse av ett informationskort från Uno Söderberg som är stämplat den 2 december 1931 där han undrar om det brevet är den tidigaste avstämplingen av 5 kronors märket. Det återstår att se om det dyker

upp ett förstadagsbrev stämplat redan den 26 november.

Samma frimärke gavs sen även ut i en nyare version. Frammärket var mörkt blågrönt med 4-sidig tandning

men nu var pappret vitt.

Enligt facit så har denna utgivning startat i oktober 1939. Jag började tvivla på detta datum då jag började finna stämplade märken före denna månad.

Jag kontaktade Postmuseum i Stockholm och fick där bekräftat med bilder att enligt katalogen "De svenska bandmärkena 1920 – 1947" som utarbetades av Dr. Adolf Hassler och Direktör Axel Ekman hade märket redan getts ut år 1935 men i Postmuseums egna anteckningar kan det vara så tidigt som år 1934.

Något exakt datum verkar inte finnas men det ska bli spännande och se om det dyker upp ett frimärke av detta märke stämplat redan år 1934. Om det sker så är det mycket unikt.

Stockholms slott

Vi lyfter blicken...

... och spanar utanför Sveriges gränser. Då hittar vi det tyska auktionshuset Heinrich Koehler som fram till den 24 mars höll sin stora vårauktion under 8 dagar. Den innehöll bland mycket annat den 11:e (!) och sista delen av "ERIVAN – German States" – förmodligen den mest omfattande samlingen i sitt slag som någonsin sammanställts. Beckeman-auktionerna var i fråga om omfång blygsamma vid jämförelse, även om de innehöll likvärdiga toppar i fråga om raritet och kvalitet.

Utropspris €10

på 40 tidigare osålda objekt

Från de tidigare tio auktionerna av samlingen fanns 40 osålda objekt, som nu skulle bort, och utropspriset var ju en garanti för att det målet skulle uppnås. Hammarslagen föll vid som lägst € 480 och som högst €34 000. "All the major and minor rarities now have a new philatelic home", som företaget uttryckte det. Det lindrade säkert den separationsångest som huvudpersonen själv, Erivan Haub, måste ha känt när han skildes från sina enastående objekt.

Bergedorf

Bergedorf är numera en del av Hamburg. Kring 1850 ägdes landområdet med dess stadsbebyggelse gemensamt av Hansastäderna Hamburg och Lübeck (efter 1867 enbart av Hamburg). Man gav ut 5 egna frimärken mellan 1861 – 1867. Därefter

användes Nordtyska Förbundets frimärken, men efter 1871 gällde förstås "Deutsches Reich".

Området är posthistoriskt intressant, och man förstår varför när man läser Köhlers kommentarer till det erkänt bästa objektet med frimärken från det lilla området.

Enda kända blandfrankeringen

This cover shows the complex postal collaboration between the old German States in a unique way. The Bergedorf Post Office did not accept the Hamburg stamp, cancelled only the Bergedorf stamp and converted the franking into 2¼ silver groschen (handwritten note in red). In the opinion of the postal officials, this resulted in a shortfall of "¾" (handwritten in blue), which the recipient therefore had to pay. "But only theoretically, as their colleagues at the Hamburg Post Office cancelled their own postage stamp and therefore did not recognise the postage due" förklarar Tobias Huylmans.

Från Bergedorf till Cuxhaven.
Klubbat för €34 000
+ provision: Ca ½ miljon SEK.

Tysklands första frimärke i sex-strip på rek-brev nådde €260 000.

Bergedorf accepterade alltså inte intrång från andra tyska stater, men posttjänstemännen i Hamburg såg till att denna dispyt inte gick ut över mottagaren av brevet.

Tyska klassiska samlingsområden får alltid 10 poäng av 10 möjliga av internationella jurymän, medan klassiskt Sverige av outgrundlig anledning oftast får nöja sig med 9 p. Men marknaden prissätter många objekt från vapenperioden betydligt högre än 1/2 miljon kronor.

Sex svarta pärlor från Konungariket Bayern

Bayern nr 1 finns i två nyanser, varav b, kolsvart är den sällsynta. Den kan jämföras med en svart sexskilling, och vertikalt sexstrip är största kända enhet av huvudnumret. Det finns ett par brev med samma frankering, fast i a-nyans, grå, men en av dessa brev har inte synts till på närmare ett sekel.

Många av objekten i Erivan-samlingen nådde €100 000 eller mer, det här brevet var det tredje dyraste. Det tog 5 år att sälja samlingen, och det lär dröja mycket länge innan någon får möjlighet att sätta ihop en så bred samling Tyskland igen. Som så ofta i dessa sammanhang är den begränsande faktorn inte pengarna, utan tiden.

Eld i baken!

Den tyske idrottsman som på olympiaserien från 1936 för facklan har

anledning öka takten. Han har nämligen bokstavligt talat eld i baken. Frimärkets övre vänstra del är svedd av elden, som på ett smärtsamt övertydligt sätt visade att vätgas kan vara lättantändlig. Katastrofen hade kunnat undvikas om inte Hitlers politik lett till ett amerikanskt embargo på heliumgas.

Det spektakulära vittnesmålet från zeppelinaren 'Hindenburgs' sista färd till Lakehurst nära NY den 6 maj 1937 såldes nu för € 26000 + provision. Rätt rimligt kan man tycka, och en bra bit från de nivåer som relikerna från Titanic nyligen uppnådde.

Mafia – inte Maffia!

Utanför Tanzanias kust ligger de tre Kryddöarna, av vilka Zanzibar i mitten torde vara mest känd. Men söder därom finns ett ännu föga exploaterat ö-paradis, Mafia. Vid tiden för Första Världskriget tillhörde dessa Tyska Östafrika, men en engelsk invasionsstyrka, till stor del soldater från Indien, ändrade i januari 1915 på den saken. I samband med detta tillkom övertrycket G. R. MAFIA. 'G. R.' står för 'Georgus Rex' med hänсыftning till kung Georg (V).

Det mest sällsynta övertrycket på frimärken från Tyska Östafrika.

Det strategiska målet för invasionen var inte att säkra badstränder utan att få tillgång till en marinbas från vilken britterna hade planer på att komma åt den tyska kryssaren 'S.M.S. Königsberg', som hade retirerat till ett närbeläget floddelta. Den hade strax efter krigsutbrottet 1914 överraskat och sänkt en äldre brittisk kryssare, Pegasus. Man fick viss revansch, men lyckades inte sänka det tyska fartyget. Besättningen kunde rädda alla tunga kanoner, och efter kriget kunde fartyget sättas i sjödugligt skick.

Budgivningen startade på €6 000 men när krutröken skingrades föll klubban på €22 000. Det här är högvälörerna i en serie som innehåller 7 lägre valörer i mindre format.

På hemmaplan

Jag hade lovat återkomma med en analys av Stefan Bielkhammars "The Beautiful Collection", men det får anstå tills den andra delen av försäljningen ägt rum i september i år. I stället skall vi se vad som helt nyligen skedde på Göta och Philea.

Posthistoria på Göta

GÖTA hade den 8 april auktion på det posthistoriska temat. Auktionen hade ett brett utbud av objekt som borde intressera samlare med inriktning på olika postala områden och hembygdssamlare.

Ett mycket vackert brev från början av 1700-talet

Skrivstämpel typ 2, i bruk 1721–22, hör till de ovanligaste stämplarna inom den svenska förfilatelin. Detta lilla prydliga brev med en perfekt stämpel fick

köparen för 5 600 kronor. Det är bara drygt 1/3 av katalogvärdet och köparen har gjort ett superfynd!

Sällsynt lösenstämpel 4 sk.

Stockholms lösenstämpel typ 1 användes på ankommande brev som lags i brevlåda utan frimärken på båtar eller diligenser. Den förekommer i svart avtryck under 1855–56, och katalognoterades senast i 6 000:-. Här klubbades den för 2 000:- + provision.

Krigsfångepost från Boerkriget

Nästa objekt bör vara unikt. Det är avsänt från St. HELENA 19.03.01 och anlände till Stockholm den 3 maj 1901. Den skrivande var Oscar Cederström (1855–1930), en svensk frivillig i Skandinaviska Kåren, som kämpade på Boernas sida. Han sårades i december 1899 och satt sedan som engelsmännens fånge på St. Helena till 1902. Kanske gick hans tankar till Napoleon.

Brevets mottagare är hans mamma, som i sin ungdom var hovfröken till drottning Josefina.

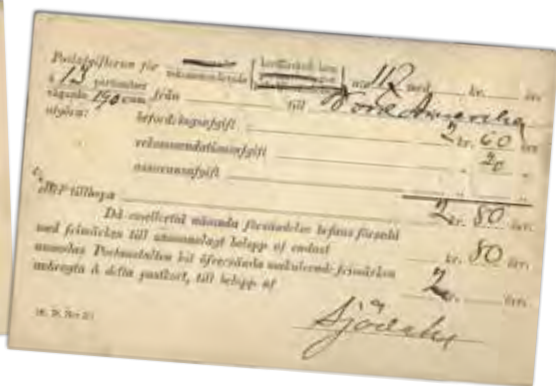

G316 / 5 600:-

G471 / 6 000:-

bra märken kan erhållas för bråkdelar av katalogvärdena. Här följer några exempel.

Ph2077 / 500:-. Sål原因 för utrop.
Många vackra stämplrar från små orter!

Ph2112 / 1 100:-. Utrop 700:-, Facit 5 320:-.

Kuriöst utställningsobjekt

Vi avslutar med en internationell postanvisning till Hamburg på 10 Mark 1918. Inflationen hade börjat och i svenska pengar blev det bara 5,50 kronor. Den kuriösa frankeringen med ett tio öres Gustaf V i medaljong tillsammans med Postsparbankens sparmärke tilltalade någon som köpte för utropet på 1500 kronor.

Ph2113 / 1 500:-

Man får hoppas att mottagaren inte tog fasta på sparpropagandan. Det var ingen bra idé att ha sina mark på banken. De som klarade sig bra de följande åren var exempelvis bagare, som köpte mjöl på morgonen och sedan flerdubblade sin insats när de sålde brödet genom att pengarna på en enda dag tappat rejält i värde. ●

Ph2131 / 1 000:-. Utrop 800:-, Facit 12 000:-.

En tredje 'sista-dagare'!

Anders Nordell i Ulricehamn reagerade på artikeln i förra numret och skickade in en bild på ett eget märke med snarlik stämpel. Det kommer knappast från samma karta som märkena på sidan 38/nr 3, men har nog stämpelplats av samma hand. I sidled är centreringen densamma som på de båda övriga, men i höjdled skiljer det avsevärt. Jag vill gärna bestämma positionen.

Mats Ingers

Ny sistadagsstämplad sexskilling med intyg HOW, som korrekt funnit att det är en e-nyans, brunaktigt grå, papperstjocklek 0,09 mm. Observera att den högra tredjedelen har något högre färgstyrka och lite tätare bottenryck, med stor sannolikhet beror det på en position i eller nära högerkanten. I likhet med de båda tidigare 30.6.58 är nollan öppen i '30'.

Mycket bra resultat på vår aprilauktion

Nu söker vi främst Kina och övriga Asien,
men även andra länder för våra kommande auktioner.

PRC S57 Hwang-Shan landskap
sålt för 22 000 kr + provision

LA Heze print Mao Zedong
sålt för 9 000 kr + provision

PRC block 10
sålt för 25 000 kr + provision

Stora Drake 1ca
sålt för 30 000 kr + provision

D&T International AB

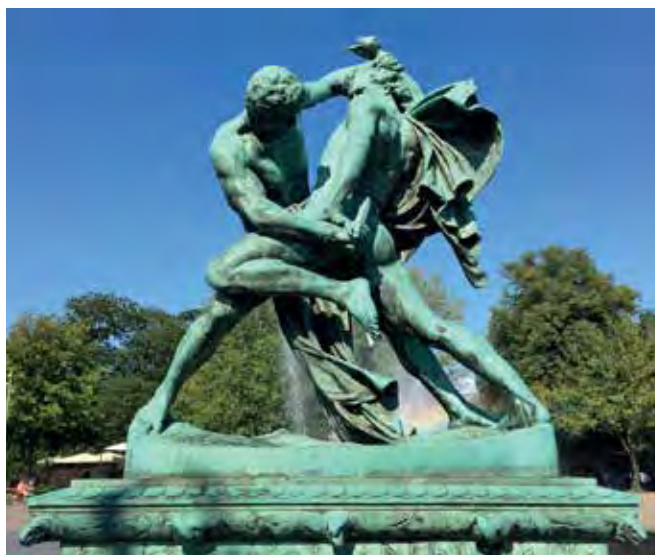
Box 4, 142 21 Skogås, Tel. 073-687 82 60, 08-771 85 38
E-mail: info@dtstamps.com www.dtstamps.com

Samlarminnen

– en stor bok om filateli och dess samlarglädje

Text och bild: **Claes Hederstierna**, april 2024

Bältespännarstatyn i Göteborg.

Bokens format 22 x 28 cm.

Detta är ett praktverk som verkligen förtjänar att få sin plats i bokhyllan!

Vi som på tidigt 1960-tal samlade lokalpost, fraktmärken och i mindre mån brevmärken möttes ofta av: "Skall ni inte samla något riktigt också". I Göteborg startade den kreative Bo Olsson år 1966 en förening för just dessa samlare. Det skulle bli Samlarföreningen Bältespännarna, som ett antal år senare blev filatelisveriges största förening. Några år in på 1970-talet kom framförallt från Stockholmsregionen en markant breddning av vad som samlades bland bältespännarna – vad som var salongsfärdigt. Med tiden har "Bältespännarfilateli" eller på engelska "Cinderella Philately", blivit ett begrepp i frimärksvärlden. Bältespännarfilateli är alla de samlarområden

som finns omkring de statligt utgivna nationella frimärkena, som har en postal eller fiskal anknytning, alternativt närliggande inom kommunikation.

Med dagens allt bredare syn på vad filateli och frimärkssamlande innehåller och innebär väcker bältespännarfilatelin en både ökad nyfikenhet och ett ökat intresse. Alla dessa samlarområden har blivit en naturlig del inom hela vår samlarhobby. Inte sällan får olika bältespännarobjekt tom. extra uppmärksamhet i olika utställnings- och forskningssammanhang.

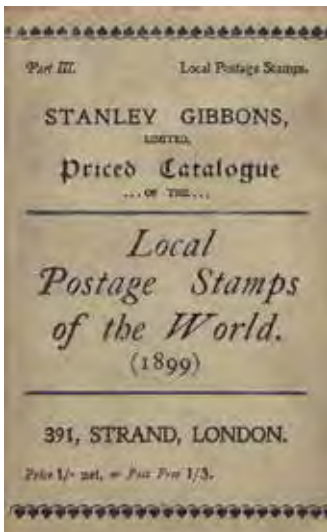
Nu har Lars Liwendahl skrivit en innehållsrik bok som utförligt berättar om bältespännarfilatelin. Och, det är en stor bok, rikt illustrerad och på nästan 500 sidor! Här får du veta det mesta. Detta genom att han berättar hur vår frimärkshobby, till stor del faktiskt i sin helhet, har växt fram! Detta sätt ger nya perspektiv på hela vår fritidssysselsättning.

Göteborgsposten 1888

Illustrationerna på dessa sidor är från Lars bok. De är exempel på lite skilda områden i frimärkssamlandets historia som det berättas om i "Samlarminnen".

Lundy är naturligtvis med i boken.

Brevkort Stockholms Stadspost

Övingsfrimärken från Postskolan.

Stämpelmärken år 1905 för punschflaskor!

Författaren har arbetat med denna bok i nästan ett decennium! Det sägs ju ofta att man inte kan köra framåt utan att titta i backspeglarna. Därför har Lars Liwendahl gjort ett mycket omfattande researcharbete med att titta långt, långt tillbaka i tiden och finner att bältespännarsamlare fanns flera hundra år innan ordet bältespännare fanns. Ett samlande av fiskalmarken är ett gott exempel härpå. Och visst har det funnits samlare i alla tider. Författaren skriver mycket omfattande och verkligt intressant om dessa föregångare och deras verksamhet. Man kan säga att vår samlarhistoria bakåt nu har fått sin verkliga belysning för vad som bildar grunden för det vi filatelister samlar idag. En av bokens styrkor är just kombinationen av helhetsperspektiv med de långa förändringarna över tid och de mer dagliga händelserna. Författaren visar med nya fakta på bältespännarsamlarens långa historia samt dess tillhörighet i den etablerade filatelins värld.

Att bara bläddra i boken och titta på det fullödiga bildmaterialet ger en god – och intresseväckande – bild av vad bältespännarna samlar. Nog så spännande! Här finns mycket läsvärt för såväl nybörjaren som för filatelisten med många samlarår. Det är både nya kunskaper och inte minst så ges nya perspektiv på vår samlarhobby. Typiskt är när Lars skriver att "Filateli är att samla historia".

Författaren har redan tidigare visat sin förmåga i skrift och tal. Och har då många gånger varit långt före sin tid. Just att se filatelin i sitt kulturhistoriska sammanhang. Inte minst kring den utveckling som formats de senaste åren under bl.a. beteckningen "Context Philately", här i Sverige ofta kallat breddsamlande.

Boken avslutas med ett längre kapitel med rubriken "Framtidstankar". Där breddar Lars resonemanget och ger, just det, tankar och idéer för framtiden för hela filatelin. Bara detta kapitel skulle mycket väl kunna fungera som ett underlag för resonemang eller varför inte seminarier ute bland alla våra föreningar över landet. Lars

text väcker verkligen ett antal idéer och tankar. I denna recension vill jag gärna även nämna något om bokens formgivning. Den är så långt ifrån en pocketbok man kan komma. Lars och Tomas Karlsson, som medverkat i bokens grafiska formgivning, har här lagt mycket energi. Förutom bokens stora format har den en både vacker och tydlig grafisk profil. Varje bokuppslag är uppenbarligen väl genomtänkt.

Tack vare sponsorer, speciellt Samlarföreningen Bältespännarna, som boken ges ut tillsammans med, kan den säljas för ett mycket rimligt pris, 580 kronor. Boken kan beställas från författaren: lars.liwendahl@hotmail.com, bankgiro 485-6464. Boken finns även för utlänning hos AB Philea i Stockholm. Skall den sändas per post tillkommer porto och emballage 160 kr (inom Sverige).

Som sagt: Detta är ett praktverk som verkligen förtjänar att få sin plats i bokhyllan! ●

I min lilla serie om ovanliga postbefordringssätt har jag nu kommit till ispost. Det händer ju att is lägger sig över en fartygsled där posten normalt går, och att det inte går att upprätthålla sjöfarten. Ersättningen blir att man tar sig över gående på isen, på skidor, med skoter eller svävare, eller genom luften med helikopter eller flygplan. Ett fartyg kan också gå en annan väg för att nå isfri hamn för vidarebefordran av posten.

Helikopterpostfrimärket 1958.

I arktiska trakter har post transporterats på is med hundspannssläde och med skoter under förutsedda förhållanden. Det förstnämnda platsar under transportsättet hundsläde, som jag avser att ta upp i en senare artikel.

Jag har inte lyckats hitta någon skidtransporterad försändelse där det normalt varit fartygs-transport. Planerad skidpost finns det, t ex på lantbrevbäringslinjen Karesuando – Skibotn (i Norge), som gick var 14:e dag på den finska sidan av Könkämäälven med post till Naimakka på den svenska sidan med Martin Niva som lantbrevbärare. Mellan Sorsele och Arjeplog skidade lantbrevbärare JE Lundström i början av 1900-talet. De byar som trafikerats av färjor sommartid bör också, innan skotern kom, ha haft förbindelse med skidande postiljon under den tid bilväg över isen inte kunde användas, t ex Anttis och Kuoksu vid Torneälven i Norrbotten. Det närmaste jag hittat, är ett frimärke stämplat

i Anttis 5 januari 1944, innan bron byggdes och innan skotern fanns. Anttis hade två olika ortnamnsstämplar 1928–1965, därefter postombudsstämpel Pajala omb 5 till 1974. Kuoksu hade bara postombudsstämpeln Vittangi omb 1, ingen ortnamnsstämpel.

Frimärke stämplat i Anttis 5 januari 1944.

Även i Västerbottens län fanns skidpostiljoner innan motortrafikens tid. Till Holmön utanför Umeå kunde man vintertid bara komma över isen. Brevet från Nykarleby har gått över Haparanda i februari 1848. Troligen gick det först till Umeå, sedan tillbaka till överfartsorten, som kan ha varit Norrfjärden, och sedan på isen över Västra Kvarken. Ett annat brev från Vasa över Haparanda till Holmön 1833 gick svängen förbi Umeå enligt stämpeldokumentationen.

Jag begränsar mig i fortsättningen till att det ska vara svåra isförhållanden som orsakat att posten inte har kunnat transporteras med fartyg enligt plan.

Brev Nykarleby – Umeå – Holmön 24 februari 1848. Svag stämpel Haparanda 27 2 1848 på baksidan.

Gående post över is

På Otto Nordenskjölds expedition till Antarktis var det planerat, att hans fartyg Antarctic skulle hämta övervintrarna på Snow Hill i januari 1903 samt att ta med sig post dit. Antarctic bröts dock sönder av packisen 45 km från Paulet-ön den 12 februari 1903. Besättningen på 20 man lyckades ta sig till Paulet-ön och övervintrade där. Den 31 oktober började Antarcitics kapten Carl Anton Larsen och fem man ett försök att ta sig till Snow Hill med en roddbåt som man lyckats få med från Antarctic. Med sig hade han post till Snow Hill, bl a ett kortbrev till Gösta Bodman. Isen spärrade framfarten i sundet vid Seymour-ön och de sista cirka 20 km gick de sex männen på land och över packis. De nådde ön Snow Hill sent på kvällen den 8 november 1903.

En beskrivning av Antarctic-expeditionen beräknas komma i en artikel om Otto Nordenskjöld i Nordisk Filateli nr 3, 2024.

Kortbrev till Bodman på Snow Hill. Befordringstid 709 dagar (fel på klisterlappen).

Farleden från Snaptun till Hjarnø i Horsens Fjord på Jyllands østkyst tæcktes av is i slutet på februari 1947. Sträckan var en knapp kilometer och posten lastades på en slæde, som drogs av en gående postiljon.

Dansk slædepost Snaptun – Hjarnø 26 februari 1947.

Flygplan

Vintern 1929 var tuff. I februari ställdes tågen i södra Sverige in. Färjorna Sassnitz – Trelleborg frös fast i isen. Blåsten gjorde att Bälten fylldes med packis och på Öland bildades 5 meter höga

snödrivor. Handelsfartyg frös fast, så kolbrist uppstod i Stockholm. Alla tre svenska isbrytare skadades. Flygplan sattes in för att kasta ned nödproviant till fastfrusna fartyg. Först i slutet av mars lättade issituationen i Östersjön. Den 22 mars beslöt regeringen att tillsätta en utredning om fler isbrytare.

Isluftpost sattes in för att få postdistributionen till utlandet att fungera. Sträckan Malmö – Hamburg flögs 12 februari – 15 mars. Flygpost från London tillkom den 28 februari. Malmö – Berlin flögs 28 februari – 16 mars. Stockholm – Åbo flögs 26 februari – 16 mars. I Örjan Lünings bok Luftpostens historia i Norden finns ett kapitel om ispostflyget och bild 529 i boken visar en stor hög postsäckar som lastas i en Junkers G 23 på Bulltofta.

Även i Danmark sattes ispostflyg in 1929, t ex Köpenhamn – Anholt 18 februari – 25 mars och Marslev (Fyn) – Köpenhamn 18 februari – 6 mars.

Isluftflyg Malmö – Köpenhamn 20 februari 1929.

Brev från Norge till England transporterat med flygplan Malmö – Hamburg, stämplat Oslo 8 mars 1929.

1946 flögs post till öarna i Stockholms skärgård med flygplan. Posten fälldes med fallskärm. Ingen post togs upp. Flygplanet startade på Bromma och mellanlandade i Norrtälje. Verksamheten pågick 18 februari – 30 april 1946. Från den 15 april flögs bara från Norrtälje.

Brev sända med flygplan och fällda med fallskärm i Stockholms skärgård 1946.

Filatelistiskt brev från Helsingfors till Linköping. Fluget på grund av ishinder Åbo – Stockholm 8 mars 1929.

Ispostbrev med svävare från Holmön
19 februari 2024 stämplat 20 februari.

Svävaren i Byviken 2011-01-14. Foto: Olle Nygren.

Svävare

När isen lägger sig i Västra Kvarken mellan fastlandet och Holmön norr om Umeå kan inte Trafikverkets färja gå. Om isen är någorlunda slät och bärig finns en svävare som kan köra över. Svävartrafiken gick under 2024 från 26 januari till 14 mars. Om svävaren inte kommer över på 5 dygn, sätter Trafikverket in en helikopter.

Snöskoter

Isen på Västra Kvarken under vintern 2023 – 2024 var besvärlig, så även svävaren fick ställas

in, men ändå så framkomlig att en skoterled kunde upprättas, främst för att försörja affären med förnödenheter och för att befolkningen skulle kunna komma över till fastlandet och tillbaka. På torsdagar hämtade affären förnödenheter i Norrfjärden och eftersom det numera är varannandagsutdelning, togs post med varannan torsdag på vägen tillbaka till Holmön. Post togs också med på begäran av avsändaren på turen Holmön – Norrfjärden. Minst tre postförande turer gjordes, den första den 22 februari 2024 och den sista med post till Holmön den 14 mars. Skoterleden stängdes definitivt den 20 mars.

Lastad snöskoter i Norrfjärden 2024-02-22.

Foto: Olle Nygren

Ispostbrev med snöskoter
Holmön – Norrfjärden 2024-03-19.
Stämplat i Umeå 2024-03-20.

Ispostbrev befordrat med helikopter från Möja 12 januari 1951.

Helikopterpost Holmön – Umeå 30 april 1963.

Ispostbrev som gått med helikopter från Holmön till Norrfjärden 2024-03-20, stämplat i Umeå 2024-03-21.

Helikopter på isen vid Holmön mars 2024. Foto: Olle Nygren

Helikopter

Den första helikopterposten i en reguljär rutt i Sverige och i hela världen flögs den 10 februari 1948 från Lindarängen i Stockholm till en flera öar i Stockholms skärgård, däribland Möja och Husarö och tillbaka till Lindarängen.

När helikoptern sattes in på Holmötrafiken 2024 kördes 2 turer per dag med start från Norrfjärden 07:15 och 17:00. Post från Holmön gick med eftermiddagsturen och lämnades till postterminalen i Umeå följande dag. Första turen gick den 20 mars, den sista den 26 april.

Ändrad fartygsrutt

I mars 1909 kunde inte färjetrafiken Bornholm – Köpenhamn upprätthållas på grund av is. Posten gick med fartyg från Rønne till Ystad och vidare till Malmö med tåg. Hur man ordnade transporten över Öresund känner jag inte till. ●

Vykort Bornholm- Kerteminde på Fyn över Ystad 13 mars 1909. Ystadsstämpeln är svag.

Tidningsurklipp
Berlingske
Tidende
13 mars 1909.

Moderna trender

Text och bild: **Christer Brunström**

Det är inte direkt någon överdrift när man konstaterar att utvecklingen i dagens värld går enormt snabbt och det på de flesta områden. Det som var normalt för bara några år sedan är nu helt bortglömt och det är naturligtvis den digitala världen som har förändrat nästan allt. Studiet av våra medmänniskor visar att det stora flertalet numera helt lever i symbios med sin mobiltelefon. Om man inte har egna följare torde man själv vara en följare (som förbluffande ofta till punkt och pricka följer någon "influencers" anvisningar om lämpliga uppfattningar eller tips om vilka varor som bör köpas in).

Efter denna initiala och helt ovetenskapliga analys av dagens samhälle och sociala mönster kanske det kan vara lämpligt att närmare studera de senaste trenderna inom vår lilla frimärksvärld.

Den som följer rapporteringen i våra traditionella medier har säkert noterat att Postnord och andra postföretag runt om i världen berättar om ständigt minskande brevvolymer vilket naturligtvis får som följd att det är svårt att få ekonomi i verksamheten. I vårt land har resultatet blivit varannandagsutdelning av post (i en del andra länder bara en gång per vecka) och årligt stigande portoavgifter. Sedan årsskiftet är nu portot för ett vanligt brev eller vykort 18 kr och för samma försändelse till utlandet 36 kr. Redan priset gör ju säkert att många drar sig för att skicka en traditionell hälsning per brev.

Idag är vanliga brev inte ett alternativ för det stora flertalet när det gäller att kommunicera med släkt och vänner utan här handlar det endast om digitala kontakter. Det är inte helt otroligt att många barn har mycket vaga begrepp om vad ett frimärke är (vilket nog tyvärr även gäller många vuxna).

Jag blev aningen förvånad när jag i januari fick leveransen av 2024 års första frimärksutgivning. I mitt abonnemang ingår inga specialiteter utan enbart frimärken. Det visade sig att kostnaden var exakt 500 kronor för en uppsättning.

Fördelen med ett häfte med tio olika BREV-märken är att man har tio olika motiv att frankera sina brev med men var det verkligen nödvändigt? Redan denna utgåva kostade 180 kronor vilket väl numera är det nya normala för en frimärksserie. Dessutom hade Postnord valt att ge ut hela sex nya märken med valören 36 kronor.

Det kanske inte är direkt förvånande att väldigt många samlare var valt att avsluta sina samlingar av moderna frimärken för att i stället koncentrera sig på äldre (och ofta enormt mycket billigare) frimärken.

En annan tydlig trend är att den moderna frimärksutgivningen har blivit allt mer säsongsbetonad och den börjar därmed likna utbudet i våra klädaffärer. Vi har frimärken för vår, sommar, höst och vinter och ofta blir det blommor eller fåglar som får representera de olika årstiderna. Jag tror nog att motiven som sådana uppskattas av de som faktiskt fortfarande skriver och skickar brev.

En annan tydlig trend är att vi i den moderna svenska frimärksutgivningen mera sällan uppmärksammar vår historia och alla de män och kvinnor som på olika sätt har präglat den. Tydligt har idéer som Carpe Diem eller Fånga dagen anammats i stor utsträckning av dagens människor. Detta innebär att endast det som är helt nytt är intressant och av värde, en uppfattning som nog många delar.

Minskande postvolym tycks vara ett universellt problem i takt med digitaliseringen. Märkligt nog har det i många länder inte lett till minskad frimärksutgivning utan till en betydligt mer omfattande ström av nya frimärken och i alltmer fantasifulla utföranden (om detta tänker jag återkomma i en framtida Samlarskola).

Låt mig ta några exempel från den övriga världen. Under 2023 gav USPS (Postverket i USA) ut 46 olika bruksfrimärken och 90 olika minnesfrimärken. Totalt omfattade den amerikanska frimärksutgivningen 136 olika frimärken. En handlare i USA tar \$269 för den kompletta uppsättningen. När jag studerar utgivningsprogrammet för 2024 tycks planerna vara minst lika omfattande.

Till det amerikanska postverkets försvar kan sägas att frimärkena har helt relevanta motiv och att de i första hand är avsedda för posthanteringen.

Från USA hoppar vi över Atlanten till Storbritannien och Royal Mail. I princip kommer det varje månad en ny serie "minnesfrimärken" som oftast består av ett tiotal frimärken och ett souve-

nirblock. Den 11 januari 2024 kom en utgåva som hedrade tjejpopgruppen Spice Girls. Grundserien består av 15 förstaklassfrimärken samt tre souvenirblock. Portot för ett förstaklassbrev är £1.25 vilket blir ca 16 SEK. Bara här blir kostnaden för en komplett sats långt över 300 kronor.

Men man nöjde sig inte med bara detta utan Royal Mail producerade ytterligare ett stort antal produkter som exempelvis Presentation Packs, Souvenir Packs, Prestige Stamp Book, tre förstaslagsbrev och två Generic Sheets (med samtliga märken). Dessutom tillverkades ett Spice Girls Platinum miniatyrark (£199,99) och en serie Spice Girls Gold Stamps (£149,99).

Totalt fanns det när jag tittade i februari 2024 hela 24 olika varianter av utgåvan i Royal Mails "shop" på hemsidan. När jag sedan räknar ihop den totala kostnaden för samtliga 24 objekt blir

resultatet imponerande £852,09 eller något mer än 12 000 svenska kronor.

Här kan vi se en annan trend där frimärken ges ut med en helt annan målgrupp än vanliga brevskrivare eller samlare. Spice Girls har säkert enormt många entusiastiska fans och det är förmodligen bland dessa som postföretaget hoppas finna köpare. Royal Mail har uppmärksammat flera andra kända artister på liknande sätt. Ett annat återkommande tema är klassiska seriefigurer. Upplägget med en mängd olika sidoprodukter återkommer från utgåva till utgåva. Man kan bara hoppas att vårt svenska Postnord inte sneglar alltför mycket på Royal Mail i Storbritannien.

Det finns flera andra länder som ger ut extremt många nya frimärken varje år. Till de mera flitiga

hör Japan där det förutom nationella även finns regionala utgåvor. Även här handlar det ofta om tecknade figurer i gulligt utförande. Vi får väl tro att det skrivs brev i gigantiska mängder i Japan.

Men det finns också länder som har dragit ner på frimärksutgivningen i mycket stor omfattning. Island har exempelvis i stort sett upphört att trycka nya frimärken. Uppenbarligen var den primära orsaken att verksamheten inte längre var lönsam.

Vi trycks befinna oss i en brytningstid vad gäller frimärksutgivning. En tydlig trend är att många samlare numera enbart ägnar sig åt äldre frimärken och posthistoria (trots att den helt moderna posthistorien nog förtjänar att studeras och dokumenteras). ●

Var i hela världen ...?

Frimärkslandet Rajasthan

Det finns många exempel i frimärksvärlden där det första intrycket inte riktigt stämmer vid närmare analys. Det här visade frimärket gavs ut av den indiska feodalstaten Bundi år 1947. Mannen på bilden är Maharao Raja Bahadur Singh. Kanske visste han redan då vartåt det barkade. Politiker och stora delar av befolkningen önskade ett enat och självständigt Indien och året efteråt skulle det bli verklighet även för folket i Bundi.

Bundi ligger i nordvästra Indien och området är känt för sin tillverkning av dolkar. De brukar kallas katar eller Bundidolkar. Det är ett stickvapen som ibland kan ha två klingor som inledningsvis sitter ihop men som också kan delas i två. Dolken har ett H-format skaft. Vapnet har använts både

i krig och i samband med jakt. När Bundi inledde sin frimärksutgivning år 1894 var just en sådan dolk motivet. Först år 1914 fick frimärkena ett annat och mindre krigiskt utseende.

Om man studerar frimärket närmare, upptäcker man, att det har fått ett handstämplat övertryck med text på hindi. Av detta framgår att frimärket har Rajasthan

som utgivningsland. Rajasthan var en union som bildades av ett stort antal större eller mindre feodalstater i Rajputana. Bundi inlemrades i unionen den 15 april 1948. Frimärkslandet Rajasthan upphörde den 1 april 1950 efter beslut av den indiska centralregeringen. ●

Text och bild: **Christer Brunström**

Efiro 2024

Vad är?

96 LG x 4 + 4 x SP + 2 x 92 + 93 G + 89 + 88 LV + 80 V + 75 LS?

Jo, det FANTASTISKA resultatet ifrån Bukarest och Efiro 2024! Det var endast vi två damer på OPEN-kanten som drog ner det hela men vi ska nog strama upp oss och studera det "nya" OPEN Philately-reglementet och komma igen!

Utställningen ägde rum i Nationalbibliotekets två lägre våningar och det var med viss möda man lärde sig att hitta till "de svenske" för att kontrollera att natten varit lugn och att allting fanns kvar.

Fem utställare (med mig inräknad) besökte utställningen och de två på bilden är Jan-Olof Ljungh resp Göran Persson. När det var dags för prisutdelning var vi bara två kvar. Med fasa fick jag besked om att Sverige fått fyra specialpriser och ett gigantiskt I-landsproblem började ta form – Hur ska jag få hem priserna? Tack och lov var det Fredrik Ydell som var kvar och han fick gå upp på scenen under prisfesten. Därmed var hans tre stora specialprisböcker inget hemreseproblem längre.

Sammanfattningsvis: Det är med mycket stolthet och högt hållet huvud som jag redovisar nedan "svensklista" enligt den officiella prislistan.

Cajsa Ojakangas
Utställningskommisarie

Lennart Järnum:	Sweden - Coat-of-Arms in skilling and öre denominations 1855 - 1872	96p LG Sp
Göran Persson:	Sweden - The 4 Skilling Banco	92p G
Richard Bodin:	Sweden's great power era wars & Swedes in active service abroad 1543 - 1905	96p LG Sp
Jan-Olof Ljungh:	N. D. P. Items sent to Overseas Destinations 1868 - 1871	96p LG Sp
Staffan Ferdén:	Swedish Unstamped Mail send to Overseas Destinations 1767 - GPU (1-ram, ej medalj)	89p
Björn Sohrne:	Russia and Persia Interpostal Relations 1850's - 1926	93p G
Fredrik Ydell:	Airmail within, from and to Sweden 1809 - 1930	96p LG Sp
Fredrik Ydell:	SCADTA - Danish Consulate stamps and mails 1925 - 1928 (1-ram, ej medalj)	92p
Cajsa Ojakangas:	The Show of Mr Turpen	75p LS
Margareta von Bahr:	The importance of lace	80p V
Gunnar Lithén:	Facit Special Classic 2024	88p LV

Elsa Beskow

– vår barndoms bildskatt

Årets frimärken: **Postnord**. Övriga bilder och text: **Arne Karlsson**

I år 2024 är det 150 år sedan Elsa Beskow (1874 – 1953) föddes. Postnord ställer sig i gratulantkön med nya frimärken i april. Det finns även tidigare utgåvor som anknyter till Elsa Beskows bildvärld. För att känna sig som barn på nytt bör man gripa varje möjlighet att aktualisera de motiv som präglat barndomen.

1969 utgavs frimärkshäfte "Svenska sagor" med fem motiv bl a "Pelles nya kläder". Elsa Beskow berättar för de barn som i takt med urbaniseringen växer upp i större samhällen hur fårets ull via hjälp från farmor, mormor och skraddaren ger Pelle en ny kostym.

Frimärkets begränsade färgpalett gör att blåklockor blir röda.

Enligt förteckning över Postogram av samlaren Alfred Weiner (1933 – 2016) såldes "Tant Bruns födelsedag" åren 1977 – 1986.

Omslagsbilden till "Tant Bruns födelsedag" i Postogram.

Ett av fyra julfrimärken 1991 hämtade motiv ur "Petters och Lottas jul". Utgåva för att fira svenska barnboken 400 år. Den kända omslagsbilden har beskurits.

Farbror Blå och katten Esmeralda har utslutits vid överföring till frimärke och övrig del av motivet har tryckts ihop.

Farbror Blå fick litet "revansch" då han tillsammans med Petter, Lotta och hunden Prick prydde utgåvans Motivblad.

Motivbladets nedre del motiv ur "Petters och Lottas jul", granhämtning, som också finns i vykort K. Hjelm Förlag nr 16022.

Motiv i FDC stämpel till julutgåvan 1991 en fyndig vinjettbild ur "Petters och Lottas jul", hunden Prick med ljus på hjässan och lussekatt i munnen.

Pudeln Prick i FDC-stämpel.

Europa-frimärken 1997 hade tema "Sagor och sägner". För Sveriges utgåva valdes verk av John Bauer (1882 – 1918). Utgåvans häftesomslag återger Bauers vinjettillustration till Elsa Beskows "När trollmor skötte kungens storbyk" ur "Bland tomtar och troll" 1914 med repris i "Bland tomtar och troll" 1999. Det är ovanligt att Beskow inte illustrerar sin text, men en period var Bauer ensam illustratör i sagosamlingen.

Vinjettbild i häftesomslag.

Frimärksprogrammet år 2010 startade med Europa-utgåva "Barnböcker" bl a "Tomtebobarnen". Tomtemor går till kloka Ugglefuru med de tre äldsta av fyra barn och ber att de ska få delta i uggelns undervisning. Förlagan till frimärksmotivet finns på Nationalmuseum, vykort genom K. Hjelm Förlag nr 16542.

I frimärket har tavlans vänsterdel och nedre del med signatur skurits bort.

Till utgåvan "Barnböcker" även Maxikort där vykortet är baserat på vinjett ut "Tomtebobarnen" med alla fyra tomtebarn.

Mynthuset gav 2013 ut Elsa Beskow medalj formgiven av Orietta Rossi från Italien. På medaljens åtsida finns porträtt.

På medaljen frånsida ett detaljrikt collage av välkända Elsa Beskow motiv.

Frimärksblock i november 2014 för 150-årsjubilerande Alice Tegnér (1864 – 1943) kan också ses som hyllning till under det året 140-årsjubilerande Elsa Beskow. Grafiska formgivaren Eva Wils-son har på blocket återgivit flera av Elsas illustrationer ur sångboken "Nu ska vi sjunga".

Frimärksblockets illustrationer, i ett fall spegelvändning, hämtade ur "Nu ska vi sjunga".

Elsa Beskows trädgård

Årets utgåva har rubriken "Elsa Beskows trädgård". I ett häfte tio motiv och i rulle ett motiv, alla avsedda för inrikes Brev. Ett motiv är från "Årets saga", sex motiv från "Blomsterfesten i täppan" och fyra motiv från "Lasse-liten i trädgården". Jag exemplifierar med två av årets frimärken, som återger del av förlaga. "Årets saga" är en bok innehållande bl a tolv månadsbilder. Bilden för månaden juli, mittdel lyfts in i frimärke.

Julibilden i "Årets saga" finns som vykort K. Hjelm Förlag nr 16620. Här jämfört med frimärke.

Brita stretar med vattenkanna. Brita skrattar: Nu blir de allt glada, alla plantorna, när de får bada! I läsebok "Vill du läsa?" återanvände Elsa från sina sagoböcker. Månadsbilden juli i "Vill du läsa? 2" där flickan med vattenkanna bytt namn från Brita till Inger.

I "Blomsterfesten i täppan" är lilla blomman Kärringtand bekymrad över sitt artnamn. De rådiga ängsblommorna lyfter i bokomslag upp henne och föreslår namnbyte till Gullkrona.

Frimärksmotiv har hämtats från bokomslag.

Vykort

Natanael Beskow (1865 – 1953), Elsas man, startade Birkagården, en hemgård i Vasastan, Stockholm. Birkagården drev förlag som möjligen redan på 30-talet startade utgivning av vykort med Elsa Beskow motiv, på adressidan numrering ELSA BESKOW-KORT NR 1–35. De flesta även i nytryck utgivna av Stiftelsen Birkagården och i dag utgivning av K. Hjelm Förlag med 5-siffrig numrering.

K. Hjelm Förlag såg en vykortsmarknad för månadsbilderna ur "Årets saga". I vykortsviten finns en "katt bland hermelinerna". För januari

återgav Elsa tre stjärngossar eftersom dessa varit förknippade med trettondagshelgen, men i dag en decemberföreteelse. Elsas Januaribild med stjärngossarna som ELSA BESKOW-KORT Nr 10 med ett par varierande presentationer, "ur Årets saga" alternativt "Stjärngossarna". Motivet senare utgivet av K. Hjelm Förlag nr 21093 med texten "Stjärngossarna".

När K. Hjelm Förlag gav ut månadsbilder har för januari valts motiv "Julrosor" som förlaget redan givit ut som vykort nr 16438. Vid användning som januarimotiv fick kortet nr 16614 med tilltryck månadsnamn på bildsidan och tveksamt baksidestryck "Årets saga". Månadsbilderna i nummerordning nr 16614 – 16625. En spännande jakt efter förlaga till motivet "Julrosor". På Kungliga Biblioteket fick jag napp i omslagsbild till en av många jultidningar från tidigt 1900-tal, "Barnens Julrosor" 1909. Svensk version av danska Børnenes Juleroser. Tidningen kom även ut i Norge och Finland.

Omslagsbild från Barnens Julrosor 1909 har valts för Januaribild vid utgivning av vykort K. Hjelm Förlag nr 16614.

Jag fastnade länge vid Sofia Grönqvists Openexponat "Barnböcker" på NORRPHIL i november 2022. Objekten ger mycket igenkännande från egna bokupplevelser. Trevligt med exempel där svenska barnböcker uppmärksammats utomland, bl a rumänskt helsakspostkort med Beskows "Tomtebobarnen".

Hela familjen djupt under tallens rötter ur "Tomtebobarnen" i rumänskt helsak och i flera svenska kort där högerdel med signaturen beskrivits i vykort K. Hjelm Förlag nr 16043.

Alla årets frimärken har liggande motiv. Därmed "missade" man möjlighet att återge trevligt stående motiv "Midsommarfeen", som guidar lilla Lisa i "Blomsterfesten i täppan". Lisa bodde med sin mormor i en liten stuga vid skogsbrynet.

"Midsommarfeen" i vykort ELSA BESKOW-KORT Nr 29 och K. Hjelm Förlag nr 16059.

Elsa Beskow utställningar våren 2002 på Nationalmuseum och sommaren 2009 på Nordiska Akvarellmuseum uppmärksammades med praktfulla böcker. Vi som besökte utställningarna kan vid årets 150-årsjubileum uppfräscha minnen kring nationalklenoden Elsa.

Den som inte har kvar Elsa Beskow böcker i det egna biblioteket kan "räddas" av att det mesta ur Elsas bokproduktion finns i faksimil pdf hos litteraturbanken.se. ●

Döda frimärksländer – 18

Text och bilder: **Christer Brunström**

Den här gången presenteras sju olika frimärksländer av mycket varierande slag. Här handlar det främst om kolonialism och följden av krig. Samlare av döda frimärksländer lär sig mycket om både geografi och historia och det utan att nämnvärt anstränga sig.

Hawaii

Det var James Cook (1728 – 1779) som år 1778 på sin tredje resa upptäckte de öar som vi idag känner som Hawaii. Han valde dock att döpa dem till Sandwich Islands efter den brittiske marinchefen. Befolkningen tycks dock inte direkt ha uppskattat den engelska upptäcktsresanden eftersom han dödades där år 1779 i samband med ett försök att ta en lokal hövding till fånga.

Polynesier hade bosatt sig på Hawaii, en arkipelag i Stilla Havet som består av 137 vulkaniska öar, för nu mer än tusen år sedan. År 1810 förenades samtliga öar till ett kungarike. Invandringen från Europa och Nordamerika fick negativa konsekvenser för den inhemska polynesiska befolkningen som år 1890 hade reducerats till 40 000. År 1893 avskaffade de amerikanska och europeiska affärsmännen på Hawaii monarkin och upprättade en republik som 1898 annekterades av USA (på senare tid har den amerikanska regeringen bett folket på Hawaii om ursäkt för detta maktövergrepp). År 1941 genomförde japanska styrkor sitt anfall på flottbasen Pearl Harbor och år 1959 blev Hawaii USAs 50:e delstat.

Hawaii är ett klassiskt frimärksland. De första frimärkena gavs ut redan 1851 – 52 och de fyra frimärkena tillhör filatelins världsrariteter. De brukar kallas "Missionaries" eftersom bevarade brev huvudsakligen har nordamerikanska missionärer som avsändare.

Med start 1853 presenterade Hawaiis frimärksutgivning ett urval lokala kungligheter. År 1891 avbildades drottning Liliuokalani på ett frimärke med valören 2 cent. Efter statskuppen 1893 fick det övertrycket Provisional GOVT. 1893. Det

är för övrigt världens första frimärke som avbildar en fjärl (utsmyckningen i drottningens håruppsats).

Totalt gav Hawaii ut ett 90-tal frimärken som självständigt frimärksområde. De sista kom 1899.

Hedjaz

År 1916 lösgjorde sig Hedjaz från det Osmanska väldet och utropade sig som självständigt kungadöme med Hussein ibn Ali som monark. Hedjaz (även stavat Hijaz och flera andra varianter) omfattade den nordvästra delen vid Röda havet i dagens Saudiarabien. Inledningsvis var Mecka huvudstad men sedan tog Jiddah över den rollen.

Hussein ibn Ali hade samarbetat med britterna i kampen mot det Osmanska väldet men tämligen snart uppstod oenighet om den framtida utvecklingen i Mellersta Östern. År 1924 abdikerade kungen och ersattes av sin son Ali ibn Hussein som i sin tur avsattes år 1925 i samband med att Ibn Saud, emiren av Nejd, tog över Hedjaz. Från 1925 fick det nya landet namnet Hedjaz & Nejd som år 1932 ändrades till Saudiarabien.

De första frimärkena har olika textmotiv ur koranen men de kommer inte från Hedjaz utan från olika moskéer i Egypten. Senare kom det stora mängder övertryck på tidigare utgåvor, allt på arabiska. Totalt hann man med i det närmaste

300 frimärken från 1916 till 1925. Under sin tid som frimärksland hade Hedjaz cirka 900 000 invånare.

Helgoland

Det kan tyckas något märkligt men under tiden som frimärksland (1867–1890) var den lilla ön Helgoland i Nordsjön en brittisk koloni. Britterna hade besatt Helgoland redan 1807 och sju år senare blev ön formellt en brittisk koloni. En postagentur styrd från Hamburg hade funnits på Helgoland allt sedan 1796 och det var först den 1 juli 1866 som britterna helt tog över postverksamheten på ön.

Flertalet frimärken från Helgoland har drottning Victoria som motiv. Den första utgåvan hade valörer i schilling, den valuta som gällde i Hamburg. Från 1875 har frimärkena valörer i både tysk och brittisk valuta. På engelska heter ön Heligoland och det är det namnet som förekommer på samtliga frimärken och inte den tyska varianten Helgoland.

Totalt gav den brittiska administrationen ut 20 olika frimärken. Helgoland är på många sätt ett svårt område eftersom det har producerats mängder med nytryck och ofta i mycket stora upplagor.

Sedan den 10 augusti 1890 tillhör Helgoland åter Tyskland. Britterna bytte helt enkelt bort ön mot att man erhöll de tyska koncessionerna på Zanzibar och i Wituland i Östafrika. Ett exempel på kolonialism i sin mest extrema form.

Hoi-Hao

På den norra delen av den sydkinesiska ön Hainan ligger staden Haikou. Här fanns ett franskt postkontor som öppnades år 1900. Det administrerades från Franska Indokina och det var ett av många franska postkontor i Kina.

Fransmännen kallade dock inte staden för Haikou utan Hoi Hao. Med start år 1901 gav man ut 82 frimärken, samtliga övertryckta med stadens namn på franska och kinesiska på utgåvor från Franska Indokina. Det stora flertalet har relativt låga värden men en del högvalörer är rikligt ovanliga.

Det franska postkontoret i Hoi Hao stängdes den 31 december 1922 och därefter används endast kinesiska frimärken.

Horta

Den portugisiska ögruppen Azorerna i Atlanten består av nio större och mindre öar. Staden och provinsen Horta

omfattar ön Faial som varit befolkad sedan slutet av 1400-talet. Seglare på väg till Amerika brukar stanna till i hamnen i Horta innan det är dags att inleda den långa resan över Atlanten.

Idag har Horta en befolkning på strax under 15 000. Under perioden 1892 och 1905 hade Horta egen frimärksutgivning. Samtliga frimärken avbildar kung Carlos av Portugal. Frimärkena med Horta som landsnamn användes på öarna Pico, Faial, Flores och Corvo (total befolkning cirka 49 000).

Totalt gav Horta ut 34 olika frimärken under sin tid som frimärksland. Med få undantag är flertalet frimärken prismässigt överkomliga.

Idar

Den forna indiska feodalstaten Idar har en lång historia som inleddes redan 1257. Sedan följde ständiga konflikter med andra furstefamiljer om makten över området som idag ingår i delstaten Gujarat i nordvästra Indien.

På 1800-talet betalade Idar en årlig tribut till härskaren av Baroda, en mycket betydelsefull feodalstat i dåtidens Indien. Avtal mellan Idar och Brittiska Indien slöts år 1812 och 1830. Maharajan av Idar tillhörde de mera inflytelserika inom den indiska aristokratin och britterna hade tilldelat honom en salut på 15 kanonskott.

Huvudstad i Idar var Himmatnagar och enligt folkräkningen år 1931 hade Idar en befolkning på strax över 262 000.

Först år 1932 kom det första frimärket och det hade valören ½ anna. År 1944 kom sedan en ny utgåva med valörer från ½ till 4 annas. Totalt blev det sex olika frimärken som alla gavs ut i häften med små ark om fyra märken. Som motiv hade man valt maharaja Himmat Singh. Dessutom fick ett antal fiskala märken postal användning. Utgåvan år 1944 värderas till strax över 100 kronor.

Idar upphörde som självständig stat den 10 juni 1948 då dokumenten om anslutning till den nybildade indiska unionen undertecknades.

Ifni

Redan 1476 hade några spanjorer bosatt sig i det område på den marockanska atlantkusten strax söder om Agadir som med tiden fick namnet Ifni. Denna första bosättning blev kortvarig och man glömde nog bort Ifni. Från 1860 gjorde Spanien åter anspråk på området men man vidtog inga åtgärder. De kom först år 1934 då guvernören för

Spanska Sahara upprättade sitt högkvarter i Sidi Ifni.

Det nya intresset för Ifni hade sin grund i att man lät bygga en flygplats där planen mellan Spanien och Kanarieöarna skulle kunna mellanlanda. År 1934 blev Ifni formellt en spansk koloni som under perioden 1946–1958 ingick i Spanska Västafrika. För att undvika kritik från FN omvandlades Ifni år 1958 till en provins i Spanien. Åren

1957–1958 hade marockanska nationalisterna försökt ta över Ifni men misslyckats. Ifnikrigen är annars kanske den mest dramatiska episoden i territoriets historia.

Det spanska styret i Ifni tycks ha respekterat lokalbefolkningens önskemål. Man finansierade bygget av moskéer och kristen mission var inte tillåten. Den viktigaste ekonomiska aktiviteten i provinsen som år 1964 hade 50 000 invånare var fiske. Den 23 november 1968 återlämnades Ifni till Marocko.

Ifni fick sina första frimärken år 1941. Det var samtida spanska frimärken som övertrycktes med landsnamnet TERRITORIO DE IFNI.

Ifni är ett på det hela taget mycket prisbilligt samlingsområde som man nog skulle kunna samla helt komplett. Totalt gav Ifni ut cirka 270 olika frimärken. Det är betydligt svårare att hitta stämplade än ostämplade frimärken från området. Det finns gott om FDC men bruksbrev är ovanliga.

I nästa nummer avslutar vi länderna med bokstaven I som begynnelsebokstav och fortsätter sedan med nästa bokstav i alfabetet. Det är naturligtvis min förhoppning att dessa mycket korta presentationer skall leda till ett ökat intresse för många av dessa mycket samlarvärda frimärksområden. ●

Recension

Länder som försvunnit

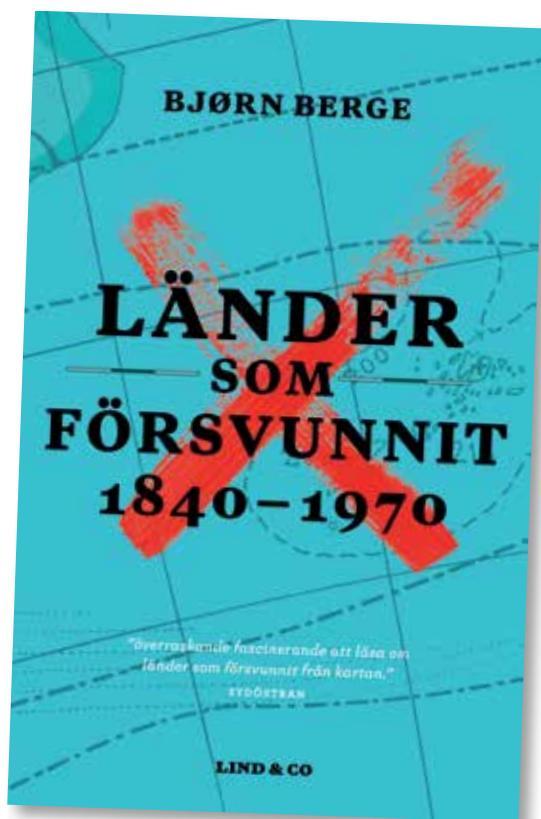
Text och bilder: **Bengt-Erik Larsson**

Hur många samlar utdöda länder? Jag tror att många samlare liknar mig i att vi samlar frimärken från ett eller flera länder som inte finns längre. Själv samlar jag bl a Mandschukuo, Ryukyu och har tidigare samlat Tibet. Till detta finns länder som kommit tillbaka som Estland och några av de övriga Baltiska staterna.

Dessa länder som försvunnit bildar en sluten enhet i tiden i motsats till de som fortfarande finns och utvecklas. De är också greppbart för att man skall kunna skaffa en komplett samling. Jag tror att det är detta som gör att vi dras till dem.

Det finns mycket intressant kring länder som inte finns längre när det gäller deras historia och utveckling och inte minst varför de uppstod och försvann. Bjørn Berge har skrivit en bok som heter Länder som Försvunnit 1840–1970 (Lind & Co förlag). Redan i inledningen berättar han att han samlar frimärken och har ambitionen att skaffa ett frimärke från alla länder som finns eller har funnits. Det är mer än 1 000 länder.

Han undersöker dokumentationen om länderna som försvunnit på tre plan: "själva frimärket, ögonvittnesskildringarna och eftervärldens historiska tolkningar".

Boken är indelad i sex tidsepoker:

- 1840 – 1860 med bl a Danska Västindien.
- 1860 – 1890 Här hittar vi bl a Oranjefristaten och Bhopal.
- 1890 – 1915 Här finns Kiautschou med.
- 1915 – 1925 Med bl a Östkarelen och Danzig.
- 1925 – 1945 Mandschukuo och Tannu Tuva.
- 1945 – 1975 Ryukyu och Trieste.

Länderna jag nämner vid de olika tidsperioderna är bara ett urval av de som Bjørn Berge behandlar. Varje land behandlas på 8 – 10 sidor.

När det gäller det filatelistiska så tar Bjørn Berge upp den postala historien och visar också på kännetecken för att skilja äkta från falska.

Länder som försvunnit är en spännande och kunskapshöjande bok. Skaffa den, den finns i pocket. Förutom frimärkskunskapen så blir man allmänbildad.

Fjällkon

- en grön hjälte i hagen

Text och bilder:
Karl-Olof Hallman

Fjällkor kallas nötkreatur av SKB-ras, som har gamla anor i de svenska fjälllandskapen. Dessa kor, som är relativt små, har kunnat klara sig på ofta magra beten. De har inte levererat så stora mängder mjölk, men i stället fet sådan, vilket hade betydelse i tider då kaloriinnehållet var viktigt på ett annat sätt än det är i dag.

Fjällko vid Jamtli friluftsmuseum.

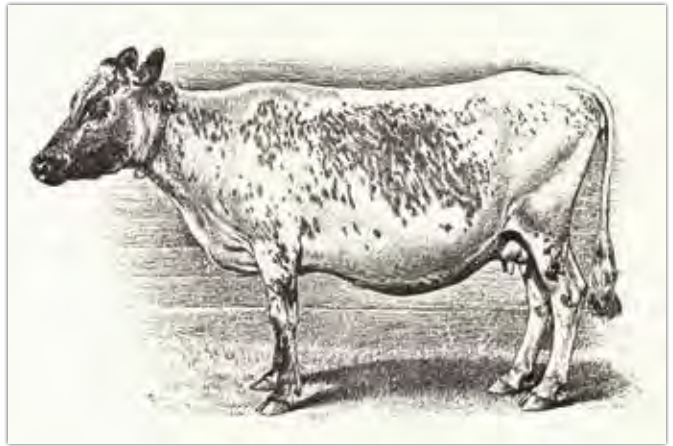
De är anpassade till de livsbetingelser som de erbjuds varför djuren är förhållandevis små i jämförelse med senare importerade raser. Den genomsnittliga vikten för korna beräknas till 400 – 450 kg med en mankhöjd på 120 – 130 cm. Grundfärgen är vit med svarta eller rödbruna prickar. De är vanligen kulliga, det vill säga saknar horn. Enligt en uppgift fanns det 600 fjällkor 2019 och 228 fjällnära kor 2018. Den fjällnära kon skiljer sig från fjällkon huvudsakligen genom att den är mindre och har blivit utsatt för mindre avelsarbete genom inblandning av andra raser. Man anser att fjällraserna härstammar från den lantras av östligt ursprung som har funnits i de norra delarna av Norden i minst 1 000 år. Den organiserade aveln startade i slutet av 1800-talet och man började då också föra stamböcker länsvis som 1912 ersattes av en riksstambok. I slutet av 1800-talet fanns det omkring 400 000 kor av norrländsk lantras. Under 1900-talet minskade

antalet kraftigt och man började via seminverksamheten korsa in andra raser som SRB och SLB. Mot slutet av 1900-talet fanns det dock fortfarande motsträviga bönder som höll fast vid den "renrasiga" svenska fjällkon.

Fjällkon liksom den fjällnära kon är alltså gamla svenska lantraser som numera tillhör de utrotningshotade raserna. Antalet djur är så litet att viktigt genmaterial går förlorat. I en forskningsrapport från Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) publicerad 2020 kommer man fram till att bevarandet av fjällkon inte bara är viktigt för den biologiska mångfalden utan det finns också många andra skäl att bevara ett djur som redan har tjänat oss väl under århundraden. Fjällkons goda förmåga att omvandla foder som den dessutom söker aktivt och självständigt gör att den mjölkar bättre än andra raser när den utfodras på enbart hö och bete. Vid avspärrning, krig eller annan kris kan man ha mjölkproduktion även om införsel av fossila bränslen och kraftfoder stryps. "Fjällkon har en unik förmåga att kunna producera mjölk på magra marker där ingen annan ras klarar av att producera mjölk" enligt forskarna från bland annat Centrum för biologisk mångfald. Även fjällkons mjölk är unik. När man genom avelsarbete inom andra raser har tappat gener för goda ystningsegenskaper, har man hos fjällkorna lyckats bevara dem.

Fjällkon och fåbodbruket har format varandra. Under generationer har man avlat kor som själva har klarat av att hitta de bästa betena i skogen, som klarat långa vandringar och som varje kväll har kommit tillbaka till fåboden. Man har avlat

på sociala kor som har gjort fjällkon till en kärvänlig ras som gärna tyr sig till människor. En förlust av fjällkon med sina goda bruksegenskaper skulle göra det traditionella fäbodbruket omöjligt. Fäbodbruket är en viktig del av vårt kulturarv och det omfattar också traditionell kunskap om hållbar naturförvaltning. Här kan man alltså tala om genuin grön omställning när kon på skogsbete omvandlar för människan oätliga gröna växtdelar till livgivande mjölk rik på nyttigheter för både människor och kalvar.

Droppelin - 1891

Kommer fjällkon att huvudsakligen vara ett museiföremål i framtiden? Jamtlis friluftsmuseum i Östersund skriver om fjällnära ko och fjällko på sin hemsida att Jamtlis fjällnära ko härstammar från Lillhärjäbygget i Härjedalen och är helt oförädlad. Man poängterar att den fortfarande har sina gamla lantrasegenskaper i behåll. Om fjällkon skriver man att hon är av "utpräglad mjölktyp formad av det jordbruk med skogsbete och fäbodbruk som bedrivits i norra Sverige." Det är alltså djur som man tycker ska ha en plats i ett framtida miljövänligt och resurssnålt jordbruk och inte bara få en plats i museer. Fäbodar har funnits i Sverige åtminstone sedan medeltiden och fäbodbruket anses ha haft sin topp under 1800-talets senare del. Jämtland, Härjedalen och norra Dalarna tillhörde fäbodarnas kärnområde. Det var nödvändigt att ha tillgång till fäbod med sommarbete för djuren, då det som växte hemma på gården och i dess närhet behövdes till vinterfoder. Fäbodbruket skapar stor artrikedom och biologisk mångfald. Det är mer fråga om en livs-

stil än en ekonomiskt lönande verksamhet. Ett kraftigt ökat rovdjurstryck under de senaste 30 åren bidrar till att utrota fäbodbruket i Sverige. När rovdjuren som utrotningshotade arter vinner terräng, faller i stället många andra utrotningshotade arter offer.

Postverket presenterade 1994 en serie frimärken med namnet Lantdjur, där man på högsta valören 6,40 kan se en liggande fjällko. Frammärket har formgivits och graverats av Lars Sjöblom efter foto. Det har tryckts i ståltryck hos Posten Framärken. Samlarbladet till serien pryds av en bild som visar jämtländska kon Droppelin. Litografen publicerades i Deutsche Landwirtschaftliche Presse 1891. Originalen till denna litografi är en bild från lantbruksmötet i Göteborg i augusti 1891. Originalbilden visar Olof Nilsson från Torsta i Ås med Droppelin. På litografen har Olof Nilsson och grimman retuscherats bort. Droppelin (född 1882) ingick i en flock som gav Olof Nilsson ett andrapris, hedersdiplom och 200 kronor.

Per Olof Olsson anlade välkända Trollåsens avelscentrum för fjällkor 1906. Redan tidigare tycks dock Rösta Avelscentrum i Täng ha funnits i regionen. Vykortet med odelad adressida visar besättningen av avelsdjur. Korna presenteras med namn, mjölmängd och mjölkens fetthalt.

Nils Thomasson i Myssjö har tagit bilden till vykortet "På hemfärd från fäbodarne", som har odelad adressida. En till största delen vit ko, möjligen skällko, ska tydligen ledas och resten av flocken ska sedan förhoppningsvis traska

Svenskt frimärke 1994 - Lantdjur - Fjällko.

efter. Hästarna är klövjade och karlarna är beredda med vapen och hundar att börja färden hemåt. En "butaus" ser också ut att vara beredd för hemfärd. De övriga hade kanske efterarbete att ta hand om på fäboden. Nils Thomasson var en flitig fotograf av fäboddar både under tiden i Myssjö såväl som när han senare vistades i Kövra och Åre.

Det är svårt att förbigå Hovde fäbod i Bydalen när man nämner vykort med motivet fäboddar. Motivet är vanligt och oftast har fotografen också fått med den spektakulära Dromskåran i bakgrunden, just i detta fall foto och förlag Bertil Wollert i Stockholm.

Vykortet med en ox som drar ett lass timmer på vinterväg har Nils Thomasson som upphovsman. Det är poststämplat i Funäsdalen 1939. Kor och oxar var förmodligen inte vanliga som dragdjur i dessa delar av landet. Klövarna borde dessutom ha problem att få grepp i vinterföret. Oxen avser i dessa trakter ett handjur och inte som i de södra delarna av landet ett kastrerat handjur.

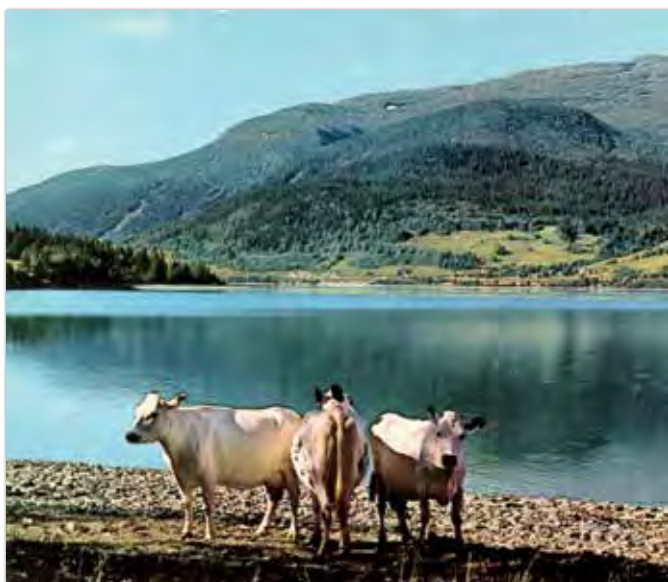
Fjällkor har avbildats tämligen flitigt på vykort och då inte bara i samband med fäboddar. Även under senare tid finns de med bland fotografiernas motiv. Paulus Tannlund från Bydalen har fångat kor som simmar över ett mindre vattendrag. Ett Friedrich-kort visar tre fjällkor vid Åresjöns strand med Åreskutan i bakgrunden. Olle Olsson från Ånn träffade på vita fjällkor på bete i trakten av Undersåker med Vällista i bakgrunden. Kortet är poststämplat i Undersåker 1946.

"Du gamla, du fria, du fjällfeta ko", får vi någonsin höra de välbekanta orden klinga bland lyckliga, fria och friska kor i skogen igen eller tillhör de oåterkalleligen en gången och förlorad tid? ●

SKB = Svensk kullig boskap
 SRB = Svensk rödbrokig boskap
 SLB = Svensk låglandsboskap

Simmande fjällkor i Bydalen.

Fjällkor vid Åresjön.

Fjällkor, Vällista

Lyckad posthistorisk vårträff i Göteborg

Lördagen den 6 april bjöd Sällskapet för svensk posthistorisk dokumentation (SSPD), SFF-föreningen i Göteborg, Göta Frimärken och Nordisk Filateli in till en posthistorisk heldag i Göteborg. Auktionsvisning inför Göta Frimärkens posthistoriska auktion följdes av fyra högklassiga föredrag.

Peter Lorentzon berättade om Sveriges första minnesfrimärke, 5 kronor Posthuset från 1903. Fredrik Ydell visade och berättade om några historiskt intressanta luftpostförändelser ur hans prisbelönta utställningssamling. Bengt Herrman skildrade den svenska emigrationen till USA genom emigranternas vykort och annat postalt material. Avslutningsvis gjorde Leif Ruud en exposé över "post med förhinder" – olika mer eller mindre spektakulära anledningar till att posten inte alltid kommit fram som det var tänkt.

Post med förhinder: Ett brev från Kuba till Sverige i juli 1956, som fraktades med m/s Stockholm när fartyget kolliderade med m/s Andrea Doria utanför New York. En svensk stämpel förklarar varför försändelsen är skadad. Ur Leif Ruuds samling.

Foto: Kjell Croné

Filatelistförbundet var på plats med ett välfyllt bokbord.

Dessutom hade Göta Frimärken, Nordisk Filateli, SSPD, Filatelistförbundet och Postmusei vänner filatelistisk och posthistorisk litteratur till försäljning. Bland annat presenterade SSPD ett nytt nummer av sin skrift *Aktuellt om Posthistoria*.

Efter förra årets fullsatta evenemang på Stadsmuseet i Göteborg hade vi i år flyttat till en större lokal i Dalheimers hus i Majorna. Glädjande nog kom ännu fler besökare denna gång.

Arrangörerna skickar ett varmt tack till fyra utmärkta föredragshållare, övriga medverkande och alla besökare som tillsammans bidrog till en lyckad dag.

Målet är att vår posthistoriska träff i Göteborg ska vara en mötesplats för posthistoriker och samlare från Västsverige och övriga landet. Vi hoppas kunna bjuda in till ett nytt evenemang våren 2025!

Text: *Per Gustafson*

Mälardalsträffen i Kungsör

En Mälardalsträff anordnades i Kungsör 13:e april 2024. Kungsörs frimärksklubb vill försöka att få igång traditionen igen med att anordna träffarna efter pandemin. Det var en träff med 8 stycken handlare som hade frimärken och vykort samt värdering av mynt. Kungsörs frimärksklubbs servering av smörgås och varmkorv hade strykande åtgång.

Antalet besökare uppgick till närmare 100 st. Resultatet av klubbarnas representanter blev att träffen i höst preliminärt kommer att anordnas av Torshälla frimärksklubb, samt våren 2025 anordnas av Arboga frimärksklubb. Det är glädjande att hobbyn har en ljus framtid hos oss i Mälardalen.

45-årsjubileum i Östersundsföreningen

Utöver ett 45-årsjubileum har vårsäsongen inneburit många samlaraktiviteter för Östersundsföreningen (ÖFF)

Redan i slutet av februari inleddes aktivitetsutbytet med andra frimärks- och vykortsföreningar genom att vår förening var inbjuden till en samlardag i Sundsvall. Traditionellt innehåll som också innebar möte med några nya samlare.

Viktigt att ta tillvara alla tillfällen för att marknadsföra föreningen och dess verksamhet genom att samverka och delta i olika arrangemang. För ÖFF konserteras detta oftast till östersundsområdet av naturliga skäl.

Inför vårsäsongen introducerades projektet "utombys" vilket innebär att föreningen samverkar och besöker bibliotek i tre kommuner utanför huvudkommunen Östersund. Härjedalen, Ragunda och Strömsund med des centralorter

Sveg, Hammarstrand och Strömsund. 1979 d v s för 45 år sedan, startade en mötesaktivitet som pågår än idag. Utbytet med Tröndelag och Nordenfjeldske filatelistförening (NFF) med angränsande frimärksklubbar. Denna gång samlades fem samlarföreningar under två dagar i Stjördal med NFF som arrangör till traditionell samlarträff med en liten tusch av jubileumsfirande.

Med en veckas intervall var det åter dags att packa för besök 40 mil norröver och Vindelträffen. Under en fredag och lördag möttes föreningar från Sundsvall i söder till Luleå i norr i Vindelgalerien till samlarträff och AB Phileas lådauktion.

Text: Jan-Anders Jacobsson

Deltagarna vid den 45-års jubilerande samlarträffen Tröndelag-Jämtland.

Boksläpp i Gamla stan

En kulen kväll i Stockholm. Det var den 25:e april och orange varning var utfärdad för snöfall. Aprilväder således. Detta förhindrade inte att ett 40-tal personer samlades för ett mycket intressant boksläpp i Gamla Stan.

Lars Liwendahls 2 kilo tunga praktverk – Samlarminnen. Ett imponerande arbete minst sagt. Boken handlar om märken – dock inte frimärken.

Bältesspännarbibeln skulle man kunna säga.

Författaren inledde med en föreläsning som avslöstes av applåder och signering. En synnerligen intressant och trevlig kväll.

Lars Liwendahl signerar sin bok.

Handlarmässan Y-stamps

I lördags (27/4) var det dags för den traditionella handlarmässan Ystamps som arrangeras av Ystads Filatelistklubb. Utställningen sker numera i idrottshallen, lokalt känd som "Bollen", byggd till utställningen Fritiden 1936. Även om vårvädret gjorde sitt intåg i Skåne denna helg kom det många intresserade till mässan. Bland handlarna fanns det mycket att välja på, både vykort, brev, frimärken och hela album fanns att välja mellan. Postnord genom SFU fanns också på plats och sålde de nyaste tillskotten till vår hobby. SFF fanns också på plats med ett gediget bokbord där många lockades till kompletteringar av litteraturhyllan, även en och annan Facitkatalog kom med på köpet.

Tyvärr lyste allmänheten som vanligt med sin frånvaro, även om någon värvning till de lokala klubbarna gjorde.

Tuva i mitt hjärta

Text och bilder: Anders Backman

[Nedanstående artikel är en redigerad version av den text som Anders Backman (1947-2022) publicerade i Bältespännaren 2/2019. Originalversionen har ytterligare ett stort antal illustrationer och spännande anekdoter med Tuva som tema.]

Frimärken från Tuva, Tyva eller Tannu Touva, som statsbildningen omväxlande har kallats, har alltid fascinerat mig. Vi grabbar älskade dessa frimärken i ovanliga format, trekant och romb. Motiven var främmande, farliga och spännande. Jaga björn med spjut och pilbågskrig på riktigt.

På 1950-talet sålde tobaksaffärerna, innan de blev dagens spelhålor, ofta även frimärken för samlare. Tuva fanns alltid och till låga priser. Att de inte fanns med i de stora katalogerna som Scott eller Stanley Gibbons spelade mindre roll. Jag skulle ju bli Bältespännare! [I *Scott Classic Specialized Catalogue of Stamps & Covers 2024* listas Tannu Tuva 1926-1943 utförligt].

Björnjakt på frimärke 1936.

Tuvas sista frimärken gavs ut 1943 (trodde vi). Med veckopengen blev det möjligt att bygga en nästan komplett samling.

Efter Tuvas samgående med Ryssland som självständig sovjetrepublik krigsåret 1944 förväntades storebror sköta frimärksutgivningen. Ryssland var då en del av Sovjetunionen. Tuva är idag en autonom republik inom Ryska Federationen.

Nya frimärken från Tuva

I samband med Sovjetunionens upplösning och sönderfall började nya frimärken från Tuva dyka upp. Jag såg dessa med blandade känslor. En del var spännande och påminde om de tidiga frimärkena från Tuva. En del kändes främmande och undermåliga i design och utförande – och vilka motiv – Elvis Marilyn! Var detta verkligen frimärken från Tuva?

Kartbild av Tuva på frimärke utgivet 1932.

Block ur fågelserien 1995.

År 1995 markerade tre tuvinska frimärken segern i andra världskriget.

Svindelfrimärke med text på engelska

År 1994 kom Tuvas första moderna utgåva. Den uppmärksammade femtioårsjubileet av unionen med Ryssland. Som motiv hade man valt Tuvas karta, den blågula flaggan och nationalvapnet där hammaren och skäran hade ersatts av en rytare i samband med Sovjetunionens upplösning. Dessutom visas Tuvas stolta monument, Asiens Mittpunkt, i huvudstaden Kyzyl. Upplagan var

90 000 tandade och 10 000 otandade serier samt 15 000 block.

En del av de nya frimärkena påminde definitivt om det gamla Tuva. Tjäder, orre och ripa i ett vackert bergslandskap bland skogens bär. Tannu Touva betyder Bergiga Touva. Serien med fågelfrimärken gavs ut 1995 och den kom både otandad och tandad. Samma utförande gällde också blocket.

Vid efterforskning lyckades jag finna den dokumentation som klargör status för de moderna frimärkena från Tuva. Dokumenten visar vilka frimärksutgåvor som fastställts av Tuvas regering efter ett formellt beslut i landets parlament och därmed blir det klart vilka som är svindel. Alla beslutade frimärksutgåvor beställdes av och levererades till Tuva under perioden 1994 – 1995. De såldes på postkontoren i landet och accepterades för nationellt bruk. Tuvas moderna frimärken var aldrig giltiga på internationell post. Ryssland backade från ett tidigare beslut att tillåta Republiken Tuva egna frimärken.

Det har senare visat sig att många tuvinska frimärken, som fakturerats från ett kinesiskt tryckeri, i verkligheten var framställda i Nordkorea.

Med all den dokumentation som jag hade kommit över ställde jag samman Tuva 2000, en katalog över Tuvas frimärken 1926 – 1943 och 1994 – 1995. Ofta kunde jag ange både tryckeri och upplagesiffror.

Ett viktigt syfte med katalogen var att reda ut och markera vad som är officiellt och vad som är svindelutgåvor. Illegala utgåvor är idag ett problem för många länder. Min Tuvakatalog avslutas med följande text: "Other Tuva stamps have appeared on the market. All stamps prepared under official contract are listed in Tuva 2000."

I Storbritannien salufördes moderna Tuva av alla slag och bland annat av en frimärkshandlare som jag väljer att kalla Mr. F. Jag skickade ett referensexemplar av min katalog till Mr. F men fick aldrig något svar.

Idag är Tuva en autonom republik i Ryska Federationen. Båda Kina, Beijing och Taipei, gör av hävd än idag anspråk på Tuva. Kinesiska kartor visar fortfarande Tuva som en del av Kina.

[Katalogen *Tuva 2000* finns fortfarande till salu hos Samlarföreningen Bältespännarna. Den kostar 50:- vilket inkluderar porto. Plusgiro 453 97-7. Glöm inte att ange namn och adress.]

[Backmans katalog Tuva 2000.](#)

Bältespännarna – med sikte utanför boxen

Det finns så mycket annat mycket intressant och samlarvärt än bara de frimärken som listas i våra vanliga kataloger. Samlarföreningen Bältespännarna (SfB) grundades år 1966 för att utforska områden som privat lokalpost, stämpelmärken av olika slag, brevmärken och mycket annat. De olika områdena är oftast en kombination av filateli och posthistoria.

Föreningen fick sitt namn efter Bältespännaren, den staty vid Avenyn i Göteborg som är ett verk av Johan Petter Molin. När Göteborgs Privata Lokalpost gav ut sina första frimärken år 1888 valde man Molins staty som motiv på de triangulära frimärkena. På engelska används ofta beteckningen Cinderellas för att beskriva våra olika samlingsområden.

Medlemstidningen heter Bältespännaren och den kommer med två 24-sidiga nummer per år. Det finns ett alldeles utmärkt index över innehållet i samtliga årgångar från 1966 till 2020. För den som önskar ytterligare information om Bältespännarnas olika områden har föreningen gett ut en 32-sidig skrift – *En vandring i bältespännarfilatelinns värld*. Den kostar 50:- portofritt. Betalning till PlusGiro 4 53 97-7. Medlemsavgiften är blygsamma 120:- per år. Vår kassör Arnold Boström lämnar mer information (arnold.bostrom@gmail.com).

Ett vackert lokalbrev med intressant historik

Text och bilder:
Mats Ingers

En frimärkssamlande typograf, verksam vid en av de större dagstidningarna (om jag minns rätt), men nu pensionerad, har lagt ner mycket möda på efterforskningar av nästan allt mellan himmel och jord med anknytning till sina objekt. Man blir förbluffad över informationens detaljrikedom, och den ger ju en egen dimension till brev, som annars kanske inte verkar så märkvärdiga.

F14Ba, lev. 1,
grundtyp 2, pos. 7.

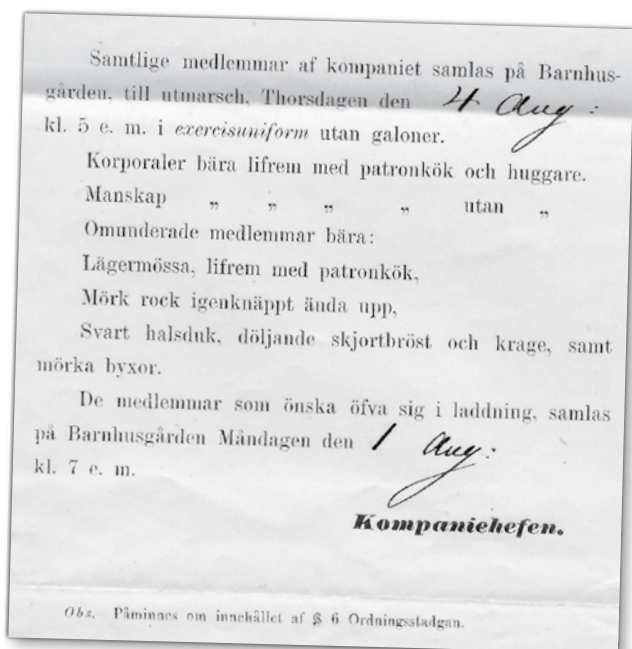
Hopvikt blad med tryckt text

Framsidan av lokalbrevet utgör en hopvikt del av ett ark, som på bredden är 3 och på höjden 1,5 cm större än ett A4-ark. Den tryckta texten ger plats för att fylla i två datum. Det antyder ju att exercis och skjutövningar som regel ägde rum på torsdagar, och att de som önskade öva sig i laddning var välkomna till Barnhusgården på måndagen innan.

Årtalet givet

Varken stämpel eller innehåll har årtal, men det gör ju inte så mycket. Under aktuell tid passar bara 1864. Den 4 augusti 1865 var en fredag och 1863 en tisdag.

Frimärket har ett olivaktigt inslag, och pappret är svagt gulaktigt, båda sakerna

utmärkande för den första leveransen. Kännetecknet för grundtyp 2 hör till de tydligaste, en färgfläck ovanför den vänstra punkten på 'Ö' (här precis ovanför 7:ans vinkel i stämpeln). Den kraftiga övre ramlinjen hjälper till att hitta positionen i arket, 7.

Skarpskytteväsendet

Vad övningarna gällde är lätt att gissa för den som är intresserad av skytte. Jag citerar här fritt ur Wikipedia (kursiverad text):

Skarpskytterörelsen började 1860 i Sverige som frivillig försvarsrörelse, efter utländsk förebild. Under slutet av 1870-talet och början av 1880-talet upplöstes skarpskytteföreningarna eller ombildades till skytteföreningar. ---

Initiativtagare till den svenska skarpskytterörelsen var några kända – Viktor Rydberg och Sven Adolf Hedlund i Göteborg, samt August Blanche och Lars Johan Hierta i Stockholm. Det var samma män som stred för representationsreformen, för allmän rösträtt och för folkhögskolorna.

Skarpskytterörelsen var ett uttryck för samma idéer. Sveriges försvar ansågs av initiativtagarna vara för svagt, och försvarsviljan upplevdes som dålig. I stället för den gamla indelta yrkesarmén ville man ha allmän värnplikt och en frivillig folkbeväpning efter samma mönster som i Schweiz. De första föreningarna bildades i Stockholm och Göteborg.

För myndigheterna tedde sig denna folkbeväpning dock först som nära nog samhällsfarlig. Konservativa tidningar spådde att "vid tillfällen av politisk agitation dessa beväpnade corpser skulle kunna utöva terrorism mot andre samhällsmedlemmar", och att vi skulle "få till oss överflyttade de amerikanska scener, där revolvern utgör det mest begagnade argumentet mot olika tänkande". Bland anhängarna av representationsreformen fanns det samtidigt de som i skarpskyttarna såg en makt som de kunde stödja sig på ifall motståndet skulle bli för envist.

Efter något besinnande beslutade sig dock regeringen för att hälsa den frivilliga nationalbeväpningen välkommen. Det skedde genom en kungörelse av den 8 mars 1861. Skarpskytterörelsen växte sedan lavinartat. Redan 1864 fanns det 239 föreningar med över 33 500 medlemmar. Föreningarna hade ofta en egen musikår och manskör.---

✕ Stockholms folkskoleungdom öfvas i vapnens bruk ✕

Den 15 Maj 1867 lågade en trupp af omkring 300 gossar från de olika folkskolorna i Stockholm, upp till den på Norrmalm belägna Stora Barnhusgården, der de med fanor och under ett klingande spel utförde sina manövrar inför en talrik allmänhet, som beundrade deras precision och inför General Johan Magnus Björnstjerna m.fl. som bedömde den. Teckning: K. A. Ekvall

Även skolungdom organiserades

Mottagare av kallelsen hette Johan Oscar Nordström, och var född 1847. Han var alltså 18 år, men många medlemmar var folkskolepojkar, som nu fick uppträda i uniform.

Hänvisningen till den allmänna ordningsstadgans §6 gällde den som 'lossar skott eller avbränner fyrverkerier'. Om man 'åsidossatte nödig varsamhet' kunde det sluta med böter!

Postutväxling som ilgods

Text och bilder: **Giselher Naglitsch**

Postföring på järnväg och förenade poststationer

När järnvägar började anläggas i Sverige i mitten av 1800-talet, insåg Postverket snabbt att postbefordran på järnväg kunde ge fördelar. Det skulle gå fortare än med häst och vagn och det skulle bli billigare. Det ser man i tidens cirkulär. Redan 1863 träffade Postverket avtal med Statens Järnvägar (SJ), snart följt av privata järnvägar, inte bara om transporter utan även om hantering av posten. Genom inrättandet av förenade poststationer tog man tillvara järnvägspersonalens överkapacitet. Inför varje ny järnvägssträckas öppnande var allt välplanerat.

Posten öppnades som regel samtidigt som järnvägsstationen. Äldre poststationer i järnvägens närhet kunde dras in till de närboendes förtrytelse. Men några decennier in på 1900-talet hade postmängden ökat till den grad att både SJ och Postverket såg fördelar i att poststationerna skildes från järnvägen, även om de stannade i närheten.

Postfraktades nu på järnväg. Men hanteringen under transport förblev en angelägenhet för postens egen personal. Postkupéerna utvecklades till att all sortering skedde där. Ett flertal utvecklades till postexpeditioner, överordnade ett antal poststationer. Så kom det att förbli under nästan 100 år, innan postkupéerna började avvecklas med början år 1966.

Postkupéer av olika "rang" fanns på snart sagt alla järnvägssträckor. De enklaste formerna var FKMP, fack med bevakning av postiljon. Ändå fanns det vissa sträckor där det ansågs för dyrt att låta en person följa med och vaka över pos-

ten, till exempel när den bara skulle sändas mellan två stationer. Då kunde posten skickas som ilgods. Den hanteringen har inte lämnat synliga spår efter sig på försändelserna. Men hittar man lämpliga källor, kan man ändå identifiera försändelser som har gått som ilgods. Det är lika trevliga inslag i en hembygdssamling som i en posthistorisk samling.

Post som befordras å järnväg såsom ilgods

Första gången postbefordran som ilgods nämns i cirkulären är i Nr 2 1865, daterat den 16 januari. Cirkuläret är ställt till samtliga Postförvaltare i Riket och reglerar den ersättning som skall utgå från Postverket till Statens järnvägar då post befordras som ilgods. Ersättningen skall utgå efter den för järnvägen fastställda taxan, med beräkning efter sammanlagda vikten. Den avsändande postanstalten skall sköta betalningen.

Ingen ytterligare reglering, tex om hur försändelserna skulle hanteras, förpackas, förpackas till tågen eller hämtas därifrån, går att hitta i cirkulären. Det överlät man till respektive postmästare. Man förutsatte väl samma hantering i märkta påsar som i alla andra sammanhang och att postmästaren skulle ordna med leverans före vissa avgående tåg och hämta efter ankommande tåg, som kunde förväntas medföra sådant ilgods.

Det började i blygsam skala men fortgick in i modern tid

Den första *Berättelse om Postverkets förvaltning* kom år 1864. I den nämns ingenting om ilgods. Men till berättelsen för år 1866 finns en *Bilaga*

CIRKULÄR.
1865.N^R 2.*Till samtliga Postförvaltare i Riket,**angående betalningen för post, hvilken bejördas å jernväg såsom ilgods, m. m.*

Med tillkännagifvande att för sådan postbefordring, som å Statens jernvägar eger rum med bantåg, hvilka icke begagnas till ordinarie postförling, likasom äfven för den dagliga befordringen med en del bantåg af post såsom *ilgods*, ersättningen skall, jemlikt Kongl. Maj:ts nådiga bref den 20 december 1862, utgå efter den för jernvägen fastställda taxa, med beräkning efter sammanlagda vigten,

förordnar Kongl. General-Post-Styrelsen härigenom, att denna ersättning bör af afsändande postanstalten erläggas till jernvägsstationen å stället efter af denna afgifven och af postanstalten riktig befunnen räkning. Stockholm den 16 januari 1865.

O. W. STAEL v. HOLSTEIN.

C. E. Löfgren.

Redan 1865 förekom postbefordran som ilgods på järnväg. Detta cirkulär av den 16 januari 1865 informerar postmästarna om hur den skulle betalas. Och det visar att ilgods inte var något ovanligt.

litt. B.a., om Jernvägslinjer som varit begagnade till postförling. Av denna bilaga framgår att postbefordran i någon form på järnväg förekom på 18 namngivna sträckor. Bara på fyra sträckor fanns fullständiga postkupéer. På femton sträckor medföljde en ensam postiljon. Sju sträckor hade ensam brevlåda och på sex sträckor använde man sig av ilgods. Genom kombination av kvalificerade och enklare metoder kunde man åstadkomma flera dagliga förbindelser i vardera riktningen, där det sågs angeläget, och begränsa till två turer i veckan, där underlaget var kient. Så fick Engelsberg-Norberg klara sig med bara en daglig ilgods-växling i vardera riktningen, medan Dylta-Nora hade två dagliga ilgods. Tio sträckor hade två dagliga postväxlingar i vardera riktningen med postkupé och eller postiljon.

Nedslag i några senare förvaltningsberättelser visar att järnvägsposten ökade i takt med järnvä-

garnas utbyggnad. År 1870 hade antalet sträckor med järnvägsbefordran ökat till totalt 22. Post som ilgods gick nu på elva sträckor. År 1874 redovisas järnvägspost på 47 sträckor och ilgods på 16. På sju av dessa var ilgods den enda lösningen. Två av dessa sträckor var alldeles nyinrättade, den 17 december. Om dessa berättas mera nedan.

År 1875 är sista året som ilgods redovisas separat. Därefter slås den befordran ihop med "ensamt i brevlåda". Nu är sträckorna 55. De betjänas av 26 kupéer och 15 postiljoner, d v s 41 av 55 huvudsakliga järnvägsposter är bemannade. På 35 sträckor förekommer ilgods, varav 10 sträckor bara har ilgods.

Postbefordran som ilgods eller bussgods har sedan förekommit in i modern tid, förmodligen fram till inrättandet av våra stora postterminaler, i vart fall långt in på 1960-talet. Men det lämnar jag utanför denna artikel.

	Vägens längd, i mil.	Antalet bantåg, från hvar- dera ändpunkten, som dag- ligen användts för be- fordrandet af post,			
		Åtförd af en el- ler flera tjenste- män samt postil- jon.	Åtförd ensamt af po- stiljon.	ensamt i bref- låda.	försänd såsom ilgods.
Westra Stambanan:					
Stockholm—Halsberg	18,70	3 ¹⁾	—	—	2 ²⁾
Halsberg—Göteborg	24,10	3 ³⁾	—	4 ⁴⁾	5 ⁵⁾
Södra Stambanan:					
Falköping—Nässjö	10,60	3 ⁶⁾	—	7 ⁷⁾	—
Nässjö—Malmö	25,00	2	—	8 ⁸⁾	9 ⁹⁾
Norra Stambanan:					
Stockholm—Uppsala	6,90	2	—	—	10 ¹⁰⁾
Uppsala—Krylbo	8,90	1	—	1	—
Östra Stambanan (Katrineholm—Nässjö):					
Östra Stambanan (Katrineholm—Nässjö)	20,10	3 ¹¹⁾	11 ¹¹⁾	—	11 ¹¹⁾
Nordvestra Stambanan:					
Laxå—Charlottenberg	18,90	1 ¹²⁾	—	13 ¹³⁾	14 ¹⁴⁾
Kil—Fryksta	0,30	—	—	—	15 ¹⁵⁾
Halsberg—Örebro	2,30	1	—	—	4
Örebro—Köping	6,60	1	—	—	1
Dylta—Nora	1,60	—	—	—	2
Transport	143,30	—	—	—	—

1) Från Årsta början till den 15 mars endast 2 gånger.
2) Från Halsberg till Kilans 1 gång dagligen.
3) Från Årsta början till den 15 mars endast 2 gånger. Halsberg—Falköping 4 gånger 23 november—31 december.
4) Från Falköping till Herrljunga 1 gång dagligen 1 januari—31 november.
5) Från Herrljunga till Göteborg do.
6) Till den 23 november blott 2 gånger dagligen.
7) Falköping—Nässjö och Falköping—Nässjö 1 gång dagligen till den 23 november.
8) Katrineholm—Malmö, Näsby—Malmö samt Lund—Malmö en gång dagligen, 4 den stannande linien dock blott till den 22 november.
9) Helsingborg—Malmö och Källö—Malmö en gång dagligen, do do.
10) Från Uppsala till Stockholm 1 gång dagligen.
11) Postbefordringen till Årsta början inleddes till linjen Katrineholm—Nässjö, som utsträckt den 7 februari till Stockholm, den 15 september till Svanen och linjen Näsby—Årsta samt slutligen den 22 november till hela stambanan Katrineholm—Nässjö med utskottet dels med postkupé dels med postkupé-expedition, dels även med ett ligoförändring till den 23 november, brevletter användes ensamt postkupé, som från- och återgång 4 gånger dagligen.
12) Laxå—Karlstad 2 gånger dagligen 1 maj—31 december.
13) Karlstad—Charlottenberg 1 gång dagligen 7 juni—31 november samt från Charlottenberg till Karlstad 1 gång dagligen 4 november—31 december.
14) 1 gång dagligen 22 april—31 december.
15) Omfattar även linjen Uppsala—Gefle.

Jernvägslinjer, som varit begagnade till postföring. Berättelse om Postverkets förvaltning 1866, bilaga B.a: Beskuren.

Norra Stambanan och Uppsala-Gefle jernväg

När norra stambanan (NSB) började byggas kom militären med invändningar. Att dra banan rakt norrut från Stockholm över Uppsala och Gävle längs kusten ansågs som en säkerhetsrisk. Om ryssarna skulle anfälla Sverige över sjön i norr, där landet var gles befolkat, kunde de använda banan för att snabbt förflytta trupper att anfälla Stockholm i ryggen. Därför drogs NSB från Uppsala över Sala, Krylbo och Storvik, öppnad i etapper, för att slutligen nå Ånge år 1881.

Men behovet av tågtrafik genom norra Uppland kvarstod. Åtta år efter den högtidliga invigningen av NSBs första etapp 1866, kunde det privata företaget Uppsala-Gefle jernvägsaktiebolag (UG) öppna sin bana för trafik. Det skedde den

15 december 1874. Vid öppnandet fanns tio järnvägsstationer mellan Gävle och Uppsala, med lika många förenade poststationer. Dessa var från norr: Harnäs, Elfkarleö, Marma, Orrskog, Tierp, Tobo, Örbyhus, Vendel, Vattholma och Stora Vreta. Stationen Gamla Upsala var inte klar vid öppnandet av banan. Den kunde öppnas först den 1 februari 1875, precis en månad efter att ett 90-tal fristående poststationer hade inrättats i landskapet Uppland.

Postbefordran som ilgods Söderfors-Orrskog och Dannemora-Örbyhus

Samtidigt med Uppsala-Gefle jernväg öppnades en "tvärbana" Söderfors-Dannemora. Den bör nog hellre ses som två stickspår. Ett i väster mellan Söderfors och Orrskog och ett i öster mellan Örbyhus och Dannemora. På dessa korta sträckor anordnades postutväxlingen som ilgods. Såväl Söderfors som Dannemora skickade två dagliga brevpaket adresserade till PKXP nr 28, ett södergående och ett norrgående. Från

15 maj 1877 ordnades postväxling i *afstängt, låst fack*. Mellan Orrskog och Söderfors sattes det aldrig in någon postkupé, så där finns ingen stämpel från järnvägsposten.

Ett avsnitt ut 1875 års postkarta visar de två stickspåren tillika sidoposterna Söderfors-Orrskog och Dannemora-Örbyhus.

Brevkortet från Söderfors den 31/10 1879 har gått i "låst fack" till Orrskog, därifrån två stationer norrut med UGJ till Elfkarleö.

Sidobanan Örbyhus – Dannemora var normalspårig, bara 9 km lång. Den öppnades för malmtrafik redan den 21 april 1874. Malmen transporterades på UGJ till Harnäs, vid Skutskär, varifrån den skeppades ut. UGJ med sina förenade poststationer öppnades för allmän trafik den 15 december. Den första tiden växldes posten mellan Örbyhus och Dannemora som ilgods även här.

I cirkulär Nr XV den 7 maj 1877 meddelas att från den 15 maj skall postväxlingen Örbyhus – Dannemora ske i *afstängt, låst fack* med två à tre tåg i vardera riktningen varje dag. (Samma ordning införs nu på sträckan Orrskog – Söderfors.) Oklart hur länge. Men förmodligen bara tills den smalspåriga banan Dannemora – Harg öppnades för allmän trafik den 2 januari 1878

Brevet från Morkarla den 19/8 1875 har befordrats med kärreposten till Österby. Där har det stämplats av överordnade postexpedition. Från Österby till Dannemora har det befordrats med Österbys bud. Från Dannemora till Örbyhus har det sänts som ilgods. På sträckan Örbyhus-Gävle gick PKXP nr 28. Norr om Gävle sköttes postföringen av diligens och kärreposter, ej kartlagda i detalj för detta brev. Sommartid troligen kärrepost hela vägen. Morkarla hör till Upplands kortlivade poststationer; inrättad 1/1 1875, indragen 31/3 1878.

Författaren vill gratulera och tacka Anders Löthman i Örbyhus, som har lånat ut sitt fantastiska brev till denna artikel.

och en järnvägspostiljon sattes in på sträckan. I Dannemora var han tvungen att ta med sig posten och flytta mellan två tåg med olika spårvidd.

Österby hade fått en postexpedition år 1869. Den kan sägas ha varit Österbybruks egen post. Bruket stod för en del av kostnaderna. En tvärförbindelse hade inrättats mellan kärreposterna Uppsala-Östhammar och Elfkarleö-Östhammar. Den gick från Alunda via Morkarla och Österby till Leufstabruk. Österby, som fullständig postanstalt, blev överordnad poststationen Morkarla när denna inrättades den 1/1 1875. När Dannemora poststation öppnades ville Postdirektionen dra in Österby. Men bruksägaren, friherre Tamm erbjöd sig att för en blygsam ersättning bekosta postföringen mellan Österby och Dannemora två gånger om dagen. Så Österby fick bli kvar, men drogs ändå in efter bara ett år, den 31/12 1875.

Den 2 januari 1878 öppnades en förlängning av järnvägen, från Dannemora till Hargshamn vid kusten. Dannemora – Harg Järnvägsaktiebolag bildades 1875 och koncessionen godkändes samma år. Bygandet gick fort och den 39 km långa *smalspåriga* banan kunde användas för godstrafik redan 1876. Banan öppnades för allmän trafik den 2 januari 1878, då även förenade poststationer inrättades i Knaby, Gimo och Harg. Att bandelen var smalspårig försvårade postföringen genom nödvändig växling mellan tågen vid Dannemora.

För Örbyhus-Dannemora och banan till Harg och Hargshamn finns mycket spännande att hålla ögonen öppna. Men det gäller att vara källkritisk. Posten försåg postiljonkupén med en stämpel – Ö.D.H.J. – som Facit Postal kallar Örbyhus-Dannemora-Hargshamn. Visserligen gick tåget till Hargshamn, men post växlad bara Dannemora-Harg. Och sträckan kördes av två järnvägsbolag med normalspår respektive smalspår. Så Ö.D.H.J. får ses som en rent postal beteckning på linjen. Den var i bruk 1878 till 1885. Från 1885 till 1899 användes en stämpel med den mera korrekta postala beteckningen DANNEMORA-HARG.

Flera stämplat (helst försändelser) från denna sträcka finns att hålla ögonen öppna efter PLK 266 användes på sträckan Dannemora-Hargshamn 1899-12-01 till 1921-09-30. Även då måste postiljonen byta tåg i Dannemora.

En stämpel DANNEMORA-ÖRBYH. A är känd 1904 – 1907, helt eller delvis i funktion som FKMP eller FKMB, säger Facit Postal. Det skulle kunna antyda att postiljonen följde med, men inte hade egen kupé mellan Örbyhus och Dannemora, bara ett läsbart utrymme.

ÖDHJ var i bruk 1878 – 1885.

DANNEMORA-HARG var i bruk 1885 – 1899.

Ilgods Harg-Hargshamn

Erik Lindgren skriver: Visserligen öppnades hela järnvägssträckan Dannemora – Hargshamn för allmän trafik den 2 januari 1878 och flertalet järnvägsstationer fick postservice från april samma år, men i Hargshamn hänvisades invånarna till Harg för sina postärenden. På försök öppnades en poststation den 16 juni 1894 avsedd för sommartrafiken. Postiljonkupén var bara i

verksamhet mellan Dannemora och Harg och på den sista sträckan (Harg – Hargshamn) skickades posten som ilgods. Poststationen drogs planerligt in med september månads utgång 1894, men det visade sig snart nog vara behov av postservice även i fortsättningen. Den öppnades på nytt den 1 december 1894.

Trots efterforskning bland mina samlarvänner har jag inte hittat något brev till eller från Hargshamn från ilgodstiden, inte heller med stämpeln DANNEMORA-ÖRBYH. Lösa stämplat är rariteter.

En sällsynt stämpel Hargshamn 26/8 1894, från ilgodstiden. Bo Erikssons samling.

102.		Dannemora—Harg—Hargshamn.	
		(M. D.)	
		(Från den 16 juni 1894.)	
		Denna spalt läses nedifrån och uppåt.	
Plk.			
Tåg 1.			
12,50	<i>Dannemora</i>	3,30	
1,25	<i>Knaby</i>	3,0	
2,10	<i>Gimo</i>	2,19	
2,42	<i>Harg</i>	1,38	
			Tåg 2.
Ilg.			Plk.
Tåg 1.			
2,50	<i>Harg</i>	1,30	
3,5	<i>Hargshamn</i>	1,15	
			Tåg 2.
			Ilg.

När en poststation öppnades i Hargshamn den 16 juni 1894 utväxlades post mellan Harg och Hargshamn per ilgods, mellan Dannemora och Harg var det Plk. Att postiljonen tvingades byta tåg i Dannemora framgår inte av Postens tidtabell.

Dannemora-Hargs Jernväg.

Tidtabell för planerade tåg från och med den 2 Januari 1878.

Stationer.	Ankomst tid	Afångs tid	Stationer.	Ankomst tid	Afångs tid
Hargshamn.	"	"	Dannemora.	1.54 e. m.	"
Harg . . .	"	9.25 f. "	Knaby . . .	2.1 e. "	2.16 "
Gimo . . .	10.5 f. "	10.15 "	Ranhäll . . .	"	"
Knaby . . .	10.48 "	11.5 "	Knaby . . .	"	"
Ranhäll . . .	"	"	Gimo . . .	2.51 "	3.1 "
Knaby . . .	"	"	Harg . . .	3.36 "	"
Dannemora.	11.50 "	"	Hargshamn.	"	"

Anm. Gilla tillvidare alla dagar
från måndag af lördagar. A. N. Almlöf.

Dannemora station år 1900.
Ett persontåg har just inkommit från Örbyhus.
Foto: Nybergiska samlingen, Sveriges Järnvägsmuseum

Dannemora-Hargs Jernväg öppnades för trafik den 2 januari 1878. En station i Hargshamn var inplanerad men ännu inte öppnad för allmän trafik.

Postkarta tryckt 1893, i Postmuseum. Ett intressant arbetsunderlag inför planerade postala ändringar i området. Poststationen Hargshamn, liksom ett flertal andra planerade ändringar, är inritade efter kartans tryckning, vilket gör detta exemplar till ett viktigt posthistorisk dokument för hela södra Sverige.

Referenser

Erik Lindgren, Något om posten utmed järnvägarna Dannemora-Harg och Faringe-Gimo, Posthistorisk skriftserie 299, 1996.

Facit Postal X, 2020.

Postens cirkulär.

Berättelse om Postverkets förvaltning, åren 1864 till 1876.

Foto: Gerald Friedrich, Pixabay

Nordiska frimärken

- nya utgåvor

Norge

4 april 2024

NATO 75 år

Valör och motiv: Inrikes 20 g: NATOs emblem

Design: Camilla Kvien Jensen

Utges i: Ark à 50 frimärken

Upplaga: 155 000

Här hittar du mer information: www.posten.no/frimerker-til-samling

Åland

8 maj 2024

Sepac 2024 – toppsevärdheter

Valör: Europa (3,20 €)

Konstnär: Anette Gustafsson

Formgivning: Johanna Finne

Mått: 50 × 25,2 mm

Utges i: Ark 2 x 12 frimärken

Upplaga: 40 000

7 juni 2024

Smyckeskonst

Valör: 8 x Lokalpost (2,80 €)

Fotograf: Tiina Tahvanainen

Formgivning: Johanna Finne

Mått: 26,25 × 35 mm

Upplaga: 20 000 häften

Här hittar du mer information: alandstamps.com/collections/2024

Kommande aktiviteter

AUKTIONER

JULI

7/7 Björn Jarlvik Filateli

SEPTEMBER

21/9 Regional träff i Sundsvall

OKTOBER

26/10 JFF Höstauktion, Jönköping

NOVEMBER

10/11 Samlamera. Kungsbacka Frimärks-
och Vykortsförening

MÄSSOR OCH EVENEMANG

SEPTEMBER / OKTOBER

6-7/9 Sberatel, Prag. Central- och
Östeuropas största samlarmässa
med mängder av handlare
+ flera postverk.
Se hemsidan för info
www.sberatel.info/en/fair-collector

7/9 Stamps in Svedala

20-21/9 Sundsvall 400 år

29/9 FRIVY, Huskvarna

29/9-2/10 Stampex, London

24-26/10 Internationale
Briefmarken-Börse Ulm

2025

12-14/9 Nordia 2025, Malmö

UTSTÄLLNINGAR

MAJ / JUNI

31/5-2/6 NORDIA 2024, Langesund, Norge

JULI

26-28/7 MARE BALTICUM 2024,
Tartu, Estland

AUGUSTI

15-19/8 PHILAKOREA, Seoul, Sydkorea

SEPTEMBER

30/8-1/9 Karlstad 2024

OKTOBER

17-20/10 HAFNIA 24, Köpenhamn,
Danmark

2025

8-11/5 EuroPhilEx Birmingham 2025

12-14/9 Nordia 2025, Malmö

2026

23-30/5 Boston 2026

Aug/Sept Philatapei 2026

KALENDARIE T UPDATERAS ÄVEN KONTINUERLIGT PÅ WWW.FILATELISTEN.SE/KALENDER.
SKICKA IN NYA DATUM TILL INFO@SFF.NU OCH REDAKTION@SFF.NU.

Hurra, hurra!

Med varma gratulationer vill vi uppmärksamma våra medlemmar som fyller år under sommaren.

JUNI

100 år

30 Sören Eklöv, Täby

95 år

14 Sven-Åke Tirén, Stockholm

18 Bruno Lundberg, Nacka

25 Åke Nilsson, Hässelby

90 år

1 Ingvar Thuresson, Åhus

85 år

18 Yngve Lundgren, Habo

22 Lennart Lindahl, Märsta

24 Sture Nilsson, Uttran

27 Gert Näslund, Uddevalla

28 Hasse Fredriksson, Hägersten

30 Arne Lundin, Linköping

80 år

4 Göran Westerlund,
Holmsund

5 Lennart Berggren, Täby

9 Hans Magnusson, Vallentuna

14 Lars Dahl, Ljungskile

17 Gunnar Skarell, Täby

19 Sten Flinke, Stockholm

19 Hans Dareljus, Steninge

22 Roland Andersson,
Falkenberg

29 Lennart Järnum, Helsingborg

75 år

2 Kjell Nilson, Göteborg

2 Sven Brattö, Stockholm

3 Lennart Ekenborg, Tullinge

6 Claes Fellström, Storvreta

9 Inge Lundeteg, Karlstad

10 Alex Morf, Gävle

12 Anders Lax, Uppsala

16 Lars Westberg, Sollentuna

20 Hans Uno Hansson,
Kungsbacka

70 år

13 Olle Ryrfeldt,
Upplands Väsby

26 Dimitrios Boukaras, Uppsala

27 Bill Sagergrim, Vittsjö

29 Birgitta Andersson, Lidköping

60 år

13 Ulrika Olsson, Falkenberg

17 Börje Karlsson, Järna

50 år

3 Lars Viktorsson, Ljungskile

15 Stellan Abrahamsson,
Göteborg

JULI

95 år

4 Bertil Allebjör Strängnäs

90 år

28 Jerry Lindberg, Kungsängen

85 år

1 Jouko Nousiainen, Göteborg

3 Pentti Kõlhi, Bergshamra

4 Jan Bjernby, Fjärås

13 Ulf Frölander, Värmdö

20 Bror Eriksson, Uddevalla

28 Göran Tengelin,
Västra Frölunda

31 Rune Pehrsson, Malmö

80 år

1 Ulf Johansson, Harmånger

2 Rudolf Zelnicek, Rönninge

14 Leif Mayer, Märsta

15 Maud Sjöqvist, Huddinge

20 Göran Skogsberg, Filipstad

25 Roland Nordberg, Falun

28 Matz Kenneth, Handen

75 år

3 Bengt Eriksson, Västervik

3 Leif Bork, Göteborg

4 Mats Axelsson, Halmstad

7 Håkan Stigander, Ystad

7 Per-Arne Johansson,
Anderstorp

11 Per-Anders Berntson,
Västra Frölunda

14 John Fritz, Nässjö

24 Olli Saarinen, Forssa

24 Kjell Norman, Piteå

26 Anders Lundbäck, Östersund

27 Lars-Erik Måg, Falun

70 år

9 Thomas Brohlin, Skellefteå

10 Kenneth Wilenius, Skara

JULI

60 år

- 8 Jorma Tupala, Borås
- 8 Per Jannert, Haparanda
- 9 Stefan Nilsson, Mönsterås
- 16 Jonas Warpman, Västerås

22 Gunnar Mangsgård,
Eskilstuna

30 Mikael Kronstrand, Kisa

50 år

- 8 Björn Wallerström, Danderyd
- 8 Håkan Viklund, Härnösand
- 10 Mirsad Vojnikovic,
Helsingborg

AUGUSTI

90 år

- 21 Lars Sandbäck, Linköping
- 22 Olle Grönlund, Sandviken

85 år

- 4 Lars Tengling, Viskafors
- 8 Lennart Svenson, Borås
- 9 Erik Hultman, Borås
- 11 Rolf Dahlberg, Karlskoga
- 12 Bo Dahlgren, Norrköping
- 22 Arne Griphult, Ljusterö

80 år

- 3 Christer Larsson, Skellefteå
- 19 Anders Wallander, Stockholm

21 Kjell-Åke Nilsson,
Robertsfors

26 Sven Törnqvist, Nora

75 år

- 8 Kaare Hansson, Malmö
- 10 Åke Haldorsson, Fagerfjäll
- 14 Stig Åkerberg, Onsala
- 19 Lars Vistrand, Lund
- 20 Maria Gillberg, Lammhult
- 22 Luis Garcia Moure,
Trollhättan
- 22 Jerry Borgman, Alingsås
- 23 Martin Ingelsberg, Förslöv
- 25 Tommy Gustavsson,
Ljungsbro
- 25 Ken Lindahl, Partille

70 år

- 3 Peter Lingvall, Nybro
- 23 Stig Malm, Götene
- 26 Sten Holmäng, Kullavik
- 28 Krister Lundblad,
Valdemarsvik

60 år

- 2 Peter Berglund, Örebro
- 5 Hans Rönnäs, Göteborg
- 11 Carina Wiklund, Stugun
- 19 Peter Julin, Höör
- 22 Emin Jakupi, Alingsås

50 år

- 24 Linda Steineker, Vårgårda

SEPTEMBER

95 år

- 25 Gunnar Vesterlundh, Häknäs

90 år

- 4 Nicke Welin-Berger, Rättvik
- 10 Bo Karlsson, Västra Frölunda
- 17 Gert Pettersson, Staffanstorp
- 29 Bengt Hjalmanson, Västerås

85 år

- 5 Sören Lundbäck,
Kristinehamn
- 22 Eric Johansson, Trollhättan
- 26 Helmer Andersson,
Oxelösund

80 år

- 5 Anders Nordell, Ulricehamn
- 6 Christer Samsson, Sollentuna
- 7 Anders Dalborg, Landvetter
- 11 Gösta Börjeson, Habo
- 16 Christer Lundin, Floda
- 16 Christian Edler von Rennen-
kampff, Jönköping
- 17 Sven-Hugo Mattsson, Lund
- 17 John-Erik Torsper, Malung
- 27 Lars Holstensson, Nässjö

75 år

- 16 Bengt-Åke Persson,
Kristianstad
- 19 Göran Norell, Uppsala
- 28 Anette Karlsson, Hammarö

29 Tommy Paulsson,
Munka Ljungby

70 år

- 12 Ulf Broberg, Storvreta
- 24 Bo Eriksson, Östhammar
- 28 Jan-Erik Ekblom, Stockholm

60 år

- 11 Lars Åström, Rättvik
- 21 Jan-Owe Karlsson,
Västra Frölunda
- 25 Mikael Larsson, Helsingborg
- 26 Mikael Norgren, Alnö

50 år

- 15 Helmuth Wolf, Löberöd

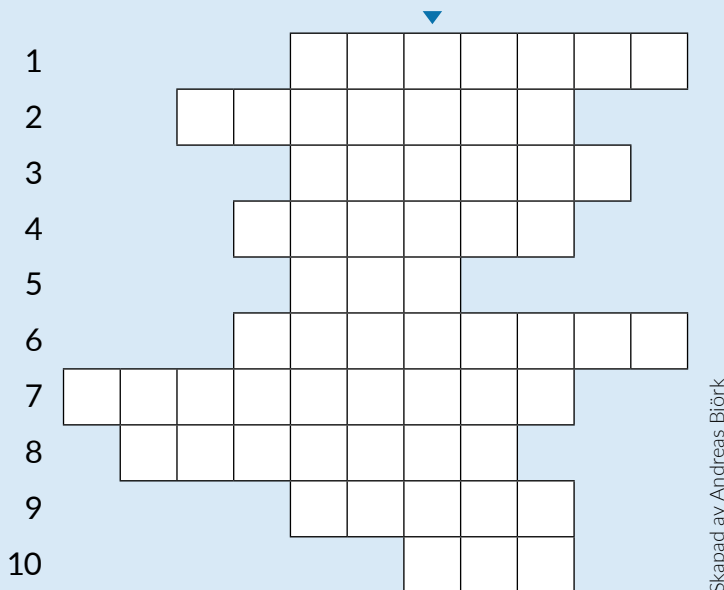
ORDFLÄTA

Nummer 4 – 2024

Skriv in orden som blir på varje vågrät rad och se vad det lodräta ordet blir!

Skicka svaret med namn och adress på ett vykort eller via mejl så att vi får lösningen senast **7 augusti**:

SFF – Filatelisten, Glasfibergatan 8, 125 45 Älvsjö eller redaktion@sff.nu. Lycka till!

Skapad av Andreas Björk

1. I april 2024 uppmärksammades en svensk musikgrupp med en frimärksutgivning. Utgivningen skedde för att uppmärksamma att det gått 50 år sedan de slog igenom i en europeisk musiktävling. Låten är uppkallad efter en stad, men i vilket land ligger denna stad idag?
2. Helvetia står det på märket, men att stava till det svenska namnet är inte alltid helt lätt. Vad heter landet på svenska?
3. Japansk ögrupp med egen frimärksutgivning mellan 1948 och 1972. Beläget i Stilla havet i närheten av Taiwan. Är både svårstavat och svåruttalat, men börjar på R.
4. År 1989 invigdes en stor golfbollsliknande byggnad i Stockholm och som uppmärksammades med en frimärksserie. "Klotet" har haft olika namn, men vad är numera det officiella namnet; xxx-Arena? Den numera bortgångna namngivaren finns på frimärke från 2010-talet.
5. Förkortning för postfriskt frimärke (utan spår av fastsättare) när du köper dina frimärken från t ex engelska eller amerikanska Ebay.
6. Avbildas i profil på svart bakgrund på frimärke nummer 1. Tillika namne på vår kommande dito med samma yrke.
7. Streck på tryckpressen är en känd variant från 1960-talet från ett rött frimärke som uppmärksammar svenskt tryck från "press till"..., ja vad står det på frimärkshäftet?
8. Det officiella namnet på det land vi i Sverige tidigare benämnde Vitryssland.
9. År 2005 uppmärksammade både det svenska och amerikanska postverken 100-årsdagen av födelsen av denna gigantiska skådespelerska. Född Gustafsson och delar förnamn med känd klimataktivist.
10. Känd proletärförfattare född som Swartz 1890 och uppmärksam på svenskt frimärke i sx-variant med avklätt motiv. Var gift med nobelpristagare och bar hans efternamn.

Ledtråd huvudordet: Lyser upp tillvaron, särskilt vid kusten. Ger säker förvaring av t ex frimärken. Söker det tyska namnet på denna tillbehörstillverkare.

1:a pris ordfläta:

Liten fyndlåda med guldkant

2:a-3:e pris:

En trisslott vardera.

Vinnare och lösning presenteras i nästa nummer.

Lycka till!

Vinnare i

ANNONSPUSSEL nummer 3 – 2024

Som vinnare i Annonsspussel nr 1 utses **Christer Ihrstedt, Örebro** som får Färöarnas års sats 2023.

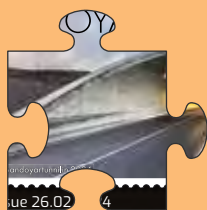
Varsin trisslott får **Jarmo Nyblom, Tumba** och **Birgitta Palmer, Vänersborg**.

Stort grattis!

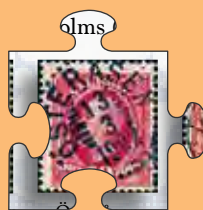
A:

Postiljonen AB
(sid 64)

B:

Faroe Islands Stamp (sid 31)

C:

Tre Kronor (sid 61)

D:

Postnord (sid 2)

MARKNADSPLATSEN

KÖPES

Söker frimärke eller kuvert stämplat. BJÖRKDALA (G LÄN 19140101-19230228) Betalar mycket, mycket bra. Fredrik Bexell 070-524 39 17.

Nominalvara. Köper ostämplade frimärken Frankrike, Schweiz, Tyskland, Österrike. Även större partier. För dagspris kontakta: bernt.e42@gmail.com

Värmland Bandmärken med Nst10-58, LBB, POB, kval min AB (tydliga ortnamn, full datering), såväl enstaka som partier. Lars Johansson 070-594 44 72. 50525@telia.com

Medlem 100715 Steve Nilson söker **Frimärken t o m år 2000** från Guatemala. Steve Nilson, Häggstigen 2, 311 41 Falkenberg.

Jag köper de vackraste märkena till högsta dagspris. Allt av intresse, främst klassiskt (5,5,5) men även modernt. Magnus Engstedt, Sjömansgatan 42, 553 12 Jönköping. 070-666 76 18. info@magnusengstedt.se

Flygpostmärket till Barnens Dag 1912. Claes Hederstierna, 070-698 28 57, armeria@telia.com

---

SÄLJES

Minnespoststämplar, de äldsta från 1935 men fler fr början 40-tal tom 1969. Scout, järnväg, t o m 2015. Kryssningar, 1:a och sista flyg, örlogspost, cykel – även utland, kompletta årgångar Giro de Italia 1956 o 57, en del annan sport t ex Vasaloppet, Röda Korset, Fotbolls VM 1958 (flera kompletta årgångar). Folkdräkter – även utland. Poststationer 1:a och sista dag och namnändring. De flesta 15:-/st +porto/bud. Större köp portofritt. En del äldre svenska FDC och moderna FDC Island. Åke Sahlin, Djurgårdsgatan 9, 582 29 Linköping, 070-223 78 90. ake@ka-sa.se

Brevklipp Sverige 900 gram, 80 kronor vid förbetalning personkonto Nordea 380608-5951, Bertil Malm. Även andra länder. Frimärken häften Norden. Bertil Malm, Skarke Rödjan 1, 532 73 Varnhem. bertilmalm368@gmail.com

42 500 olika utgåvor från 258 länder och med 100 motiv erbjudes förmånligt. Endast SEK 3 per Michel €. Begär prislistor! K-E Svensson, P O Hallmans gata 17, 13 tr, 112 69 Stockholm. svenssonkarlerik44@gmail.com

Lyxstämplar. Jag har de märken du saknar i modernt eller lyxklassiskt. Även svåra VM på band. Magnus Engstedt, Sjömansgatan 42, 553 12 Jönköping, 070-666 76 18, info@magnusengstedt.se

Minnespoststämplar till och med 1987, cinderella, ortstämplar, helsaker m m. Tel 0707-75 08 25, e-post: kent.jiresjo@telia.com. Se butik, samlamera, sff.nu, säljare onslakent.

Samlare välkomna till träffen hos mig den 20 juli, då jag säljer ortstämplar och vykort (bla an jugs motiv). Rune Ericsson, Bäckén, 573 76 Ydre. 073-599 02 92.

BYTES

Önskar byta **nordiska frimärken**, både mint (ostämplat) och stämplat. Gäller Sv, Fi, N, D, Is, Fä, Grö o Ål. kristerссong@gmail.com

Manus till småannonser i nummer 4 2024 skickas till SFF-Filatelisten, Glasfiberatan, 125 45 Älvsjö eller till redaktion@sff.nu senast **24 april**.

Förskotts betalning sätts samtidigt in på bankgiro 581-6772 Sveriges Filatelist-Förbund.

Pris annons för privatpersoner: 100 kr för 5 rader

(cirka 150 tecken inklusive mellanrum). För längre annons debiteras 100 kronor för fem nya rader.

4 gratis småannonser á 5 rader + kontaktuppgifter per år för medlemmar!

Markera om annonsen ska ligga under **bytes, köpes, säljes** eller **övrigt**. För stav- eller slarvfel ansvaras ej.

Frimärks- och vykortsmässa

PASSA PÅ, SISTA CHANSEN!

Save the date!

7 september kl. 10–17

Aggarpsskolan, Svedala
www.sufs.se/sis

**Stamps
in Svedala**

Bli medlem i SFF

Detta ingår i ett medlemskap hos Sveriges Filatelistförbund:

- Filatelisten åtta gånger per år med ny layout och nytt innehåll.
- Gratis småannonser i tidningen.
- Annonsering på förbundets köp- och säljsajt Samlamera.
- Rabatt på Michel online och Facit-kataloger samt övrig litteratur.
- Möjlighet att delta i förbundets kurser och seminarier.
- Rätt att ställa ut på utställningar.
- Rabatt på Tradera!

Gå in på filatelisten.se/medlemskap

FRIVY 2024

FRIMÄRKS- & VYKORTSMÄSSA

Söndag 29 september 10–16
HUSKVARNA FOLKETS PARK

FRIMÄRKS- & VYKORTSHANDLARE FRÅN HELA SVERIGE

- GRATIS VÄRDERING Brev, frimärken och vykort.
- BYTESHÖRNA Entré 20 kr, ungdom gratis.
- SERVERING Info tel: 0706-95 88 88

Jönköpings Posthistoriska Förening

URVALSHÄFTEN

Urval sänds till såväl enskilda som föreningar. Varje månad får du en sändning bestående av ca: 30 st urvalshäften med frimärken från de länder du har valt. Ca 3.000 urvalshäften från hela världen finns i lager. Inget köptvång! Även inlämnare är välkomna.

SVERIGEPRISLISTA

Komplett 31-sidig prislista över svenska postfriska och stämplade frimärken 1855–2023 till låga priser.

www.frantzideal.se

IDEAL Frimärksurval, Mältarevägen 49, 342 35 Alvesta,
Tel: 070-248 93 60, E-post: frantz@telia.com

UPPSALA FILATELI HB

Ring **0768687807** för öppettider
Se även: www.facebook.com/uppsalafilateli
Butik: Väderkvarnsgatan 35A Uppsala
dag.ekdahl@gmail.com **KÖPER/SÄLJER**

FRIMÄRKS-NETTO
frimarksauktioner.se
15:e udda månader
AUKTIONER
SAFE
Butik och Postorder sedan 1968
Frimärks-Netto / SAFE Album
safealbum.se
Bruksgatan 30, 252 23 Helsingborg. Tel 042-14 49 82

AROS FRIMÄRKEN AUKTIONER

INLÄMNINGAR MOTTAGES
WWW.AROSFRIMARKEN.SE 0733-763536

www.norsten.com

Besök min webbsida och se mina specialofferter och prislister.
SVERIGE, ISLAND, DWI, GRÖNLAND m.m.
Karl A. Norsten AB
Box 1069, 181 21 Lidingö, Tel. 08-767 08 61 karl@norsten.com

www.unidafi.com

Frimärken och häften. Norden och
DVI. Plastfickor, Hawid och Klämfix.
Unidafi AB

**Besök www.filatelisten.se
för senaste information.**

FACIT
stamps

Mer än bara kataloger!
Nya frimärkserbjudanden
varannan vecka, stort lager
Sverige ** & mycket annat.

040-25 88 55 www.FACITstamps.se

CONTENTA FRIMÄRKEN AB

Tomtebogatan 17, 113 39 Stockholm Tel: 08-6113651

Se prislista på www.contenta.se
contentastamps@hotmail.com

Vad finns på
www.nordfilateli.se?

NORD-FILATELI HB

**På SFF:s hemsida
www.filatelisten.se
hittar du den senaste
informationen.**

BESTÄLL NU!
ENDAST 100 EXEMPLAR

Georg Størmer är filatelist med klassiskt Norge som specialitet. **Norwegian Classics** / "**Størmer 100**" är hans census över de 100 viktigaste objekten i norsk filateli och posthistoria. Alla • 100 objekten är avbildade • 100 objekten är beskrivna • 100 objekten presenteras med proveniens och marknadsvärde • Totalt 140 sidor • Hårdbunden 195x270 mm med mattlaminerade pärmar 4+4 färger på 115 g/m2 matt bestruket papper i inlagan • Engelsk text • Objekten i **Norwegian Classics** kommer att refereras som "**Størmer ###**" • Boken kommer att presenteras av Georg Størmer på NORDIA 2024 den 31 maj!

PRIS 600 SEK/NOK

plus porto & frakt SEK/NOK 80 inom Norden. Totalt SEK/NOK 680. För porto & frakt utanför Norden tillkommer SEK 200. Totalt SEK/NOK 800.

Beställ nu till nordisk@filateli.se med förhandsbetalning:

- SWISH **123 685 47 98**
- Bankgiro **5478-2925**
- IBAN & BIC **SE36 9020 0000 0902 5526 1227 / ELLFSESS**
- PayPal nordisk@filateli.se. Tillkommer SEK 40 i avgift.

Nordisk
FILATELI

Internationell auktion

24-27 september

Höjdpunkter:

"The Beautiful Collection" Sverige 1855-1872, del 2
Professor Ringertz, Island tjänstebrev, del 2
Orla Nielsen, Island, del 2
Grönland, omfattande specialsamling

Inlämning pågår nu, kontakta oss gärna!

AuctionHouse international Stolt sponsor av:

Postiljonen

We value your collection

Stolt huvudsponsor av:

